Ч. 229 (14.478). Львів, неділя 11. жовтня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Обвинувачують, щоб оминути ролі обвинувачених“.

ПОРТУҐАЛЬЦІ ПРО СОВІТСЬКИЙ ВИСТУП.

ПАРИЖ, 10. 10. Авас. Портуґальські офіційні кола заявляють, що **совіти бачать програну Мадриду і хотілиб йому помогти.** Тому намагаються викликати міжнародній інцидент, щоб покинути льондонський комітет а навіть його сторпедувати.

З дипльоматичного погляду Москва **хоче зіграти ролю обвинувача, щоб оминути ролі підсудного.** З політичного погляду совіти **намагаються приписати недалекий упадок Мадриду зломанню невтральности, не власній політичній невдачі.**

Портуґальські кола звертають увагу на комуністичну небезпеку для Портуґалії, а преса обвинувачує совіти за те, що помагають мадридському урядові зброєю, муніцією, летунами та революційними технікам.

„ІТАЛІЯ ГОТОВА ВІДПОВІСТИ СОВІТАМ ЯК СЛІД.“

Рим, 10. 10. ПАТ. На сторінках „Джіорнале д'Італія“ стверджує Вірджініо Гайда, що **СССР сам якнайжахливіше нарушує невтральність супроти Еспанії,** тому хоче викликати загальне замішання. Гайда пригадує, що серед совітського робітництва збирали пожертви на мадридський уряд, що **совітські кораблі „Нева“ і „Кубань“ перевозили до Еспанії зброю, муніцію** і... портрети Леніна і Сталіна. Що більше: **совітський корабель** для перевозу нафти **обстріляв еспанське судно з транспортом нац. військ.** Якщоб хтось хотів на тій основі зредаґувати акт обвинувачення, на лаві підсудних сиділиб лише Совіти. Крім того італ. уряд домагається, щоб обовязок неінтервенції був інтеґральний, т. зн., щоб він обовязував не лише уряди, але й суспільности. **Італія не боїться ніяких обвинувачень. Зате вона заявляє, що готова відповісти Совітам якслід, коли вони хотілиб дати іншим удар у плечі.**

ОФІЦІЯЛЬНИЙ КОМУНІКАТ.

Льондон, 10. 10. ПАТ. Після вчорашнього засідання комітету у справі інтервенції в Еспанії, появився офіційний комунікат такого змісту:

„Комітетові не зголошено ніяких конкретних пропозицій, тому годі було приступити до якоїсь акції на основі заяви представника СССР.“

Представники деяких держав, що належать до комітету, заявили, що бажалиб дістати інструкції від своїх урядів. На основі рішення підкомітету його члени звернулися до своїх урядів за деякими додатковими інформаціями, що до приписів дотично вантажу зброї і воєнного матеріялу на кораблях, що по дорозі до Еспанії затримуються у пристанях країв, які зобовязалися до невтральности в есп. громадянській війні.

Театральний жест — чи провокація?

ОБУРЕННЯ В АНҐЛІЇ.

Льондон, 10. 10. ПАТ. **Майже уся анґлійська преса гостро критикує совітську ноту з 7. ц. м.** Зокрема анґлійці обурені, що СССР **зломив внутрішню умову між членами комітету,** які зобовязалися **не оголошувати на власну руку ніяких документів.** Більшість часописів уважає совітський виступ **звичайним блефом.**

Стверджує це „Таймс“; він уважає сов. ноту **відозвою до комуністів усього світу та визовом під адресою фашистівських держав.** Це саме розбуджує антаґонізми, які комітет повинен злагіднити. „Таймс“ уважає совітський **виступ провокацією. „Дух знищення й анархії є настільки суттєвою частиною совітського „віру“, що мимоволі насувається підозріння, чи совітський уряд не хоче поширити конфлікту“.** Совіти не нарушили ще самого меритум договору неінтервенції; анґл. публична опінія без сумніву зажадає, щоб точно розглянути совітські заміти.

„Дейлі Телеґраф“ називає совітську ноту **„театральним жестом“** з метою: поставити у немиле положення держави, що шанують невтральність.

„Нюз Кронікл“ уважає, що „навіть вже найбільш прихильні для мадридського уряду мають підозріння щодо мотивів, якими руководився совітський уряд“ і що **„крок Літвінова був лише обрахований на ефект супроти лівиці всього світу коштом мінімального риску“.**

Прихильна Мадридові лейбурівська й ліберальна преса заклопотано мовчить.

Шушніґ диктатором Австрії.

„ГАЙМВЕРА“ РОЗВЯЗАНА.

ВІДЕНЬ, 10. 10. Райтер. **Цієї ночі канцлер Шушніґ став справжнім диктатором Австрії на основі двох важних актів: розвязання „Гаймвери“ і заприсяження всього уряду на вірність канцлерові.**

ВІДЕНЬ, 10. 10. Авас. **На засіданні ради міністрів, що тревало всю ніч і закінчилося в 7. год. рано, рішили розвязати всі парамілітарні організації,** себто „Гаймверу“ і „Штурмшарен“. Закон про міліцію буде змінений.

В СКЛАДІ УРЯДУ НЕМА НІЯКИХ ЗМІН. — МІНІСТРИ З „ГАЙМВЕРИ“ ЗА ШУШНІҐОМ.

ВІДЕНЬ, 10. 10. Авас. Шушніґ переміг у політичній кризі, не в міністерській. Другий поважний успіх Шушніґа лежить у тому, що міністри — члени „Гаймвери“, які залишилися при Шушніґу, уважаються вільними від зобовязань супроти парамілітарних формацій. Вони для форми зложили димісію, але негайно вернулися на свої давні становища.

Совітська бомба в Льондоні.

Еспанська справа на міжнародній площині та совітська дипльоматична підготова.

Що червона Франція перша вмішалася до еспанської громадянської війни, помагаючи „леґальному“ урядові, що в еспанській червоній армії аж кишить від большевицьких інструкторів, що фінансова підмога для червоної Еспанії йде в СССР явно й славно, а в інших краях з ініціятиви Комінтерну (ідентичного з московським урядом) — це все є тайни Полішинеля; тому всякі жалі на „фашистівські“ держави, що мачають пальці в еспанській справі, справді заслуговують на епітет „московської безличности“, яку дав їм льондонський „Дейлі Мейл“.

Та чи не можна про них сказати нічого більше? Жалі представника червоного Мадриду перед женевським форум (до речі: велика дипльоматія його зацитькала, немов розплакане дитя) викликали не більше зацікавлення, як мадридські воєнні комунікати повні патетичних описів фікційних перемог геройської людової міліції.

Що іншого передвчорашня нота большевицького шарже д'афер у Льондоні. Раз — вона написана в дуже оприскливому тоні, друге — у ній СССР ставить себе зовсім явно в ролю опікуна **постороннього** червоного уряду; а це все зовсім не годиться з правилами „буржуазних“ міжнародніх взаємин, що їх дотепер — принайменше формально — шанувала вифракована дипльоматія робітничо-селянської батьківщини. Це справді щось нового, щось надто нового і несподіваного, щоб не викликати помітного занепокоєння і то не лише на сторінках голодної на політичну сензацію преси. Ось навіть британський уряд, той зрівноважений, марморно-холодний уряд гордого Альбіону, заявляє в офіційному комунікаті, що вповні зясовує собі небезпеку, яка загрозилаб, „колиб положення негайно не вияснилося“.

Ми воєнних алярмів не піднимаємо — раз, що на них мода на весні, друге — що воно не дуже лицює поважному часописові. Подамо лише кілька фактів, які вказують, що гострий совітський демарш — це не епізод, а свідома провокація, яка — коли дипльоматія її не спаралізує — має дати початок здавна обдуманій і підготованій акції в рямах програми світової революції. Офіційна „Німецька дипльоматично-політична кореспонденція“ навіть радіє, що своєю нотою совітський уряд здемаскувався, „отвираючи очі тим, що дотепер відділювали політику СССР від роботи Комінтерну, в совітах конечно хотіли бачити „ґаранта мира“, а московські теорії „неподільного мира“ шанували як своєрідне обявлення“.

Коли хто замітить, що большевики не могли вести ніякої підготовки до розгривки на еспанському терені, бож не вони, лише національні повстанці започаткували громадянську війну, пригадаємо, що — як це виказали документи, опубліковані національним командуванням негайно після вибуху повстання — комуністи здавна підготовлювали переворот проти еспан. керен-

щини, а праві військові кола випередили їх лише на короткий час.

Як тоді виглядала підготова до еспанських подій?

Серед міжнародніх чинників, зацікавлених у висліді есп. громадянської війни — себто великодержав та сусідів, виразно вирізнюються три групи: 1) прихильні націоналістам фашистівська Італія, гітлерівська Німеччина та корпоративна Португалія; 2) прихильні червоним комуністи зі своїми соціялістичними попутчиками (СССР і Франція) та 3) покищо невтральна Англія — наче символ демократичної „золотої середини“.

Як звичайно в обличчі збройної розгривки, дипльоматія обох ворожих сторін намагається перевести корисну для себе уставку фронтів і перетягнути на свій бік невтральних і нерішених, щоб здобути союзників, ізолюючи рівночасно ворога. По такій саме схемі і йшла підготова до нинішних подій.

1) Вже на дарданельській конференції у Монтре СССР енергійно домагався права перекидувати свою чорноморську фльоту через проливи. Хоча тоді ще й мови не було про якусь війну в Еспанії, ми висловили були ось яке припущення: Згідно з тактикою, вже пристосованою в добі военного комунізму, Москва хоче забезпечити собі змогу дати збройну підмогу „братньому робітничо-селянському урядові“, якщо такий колись повстане над Середземним Морем, на території зганґренізованої людовим фронтом Еспанії або Франції. Як бачимо — нині наші припущення справдилися і СССР шукає лише претексту, щоб увільнитися від обовязку неінтервенції та мати вільну руку в Еспанії.

2) Рівночасно, реклямуючи для себе право перекидати чорноморську фльоту на Балтійське Море — отже змінювати паритет сил на цьому останньому, СССР намагався сторпедувати англьо-німецьке морське порозуміння, охолоджуючи Англію до Німеччини.

3) Совітська дипльоматія не жалувала зусиль, щоб розсварити Англію також з Італією, яка з огляду на своє ґеоґрафічне положення може відіграти в Еспанії ще більшу ролю як Німеччина. Коли англьо-італійське напруження на абісинському тлі минуло, Літвінов намагався знову минулого місяця, вже підчас есп. громадянської війни розятрити його, перефорсовуючи до Женеви абісинську делеґацію. Не маючи вже змоги врятувати своєї анектованої батьківщини, мала ця делеґація лише відіграти ролю пасивного Парисового яблока.

Та виявилося, що „гнилий буржуазний світ“ ще не затратив мінімального самозбережного інстинкту, що він не спішиться бути мертвим знаряддям в руках кремлівського Макіявеля.

1) Англія зневтралізувала правний осяг Совітів у Монтре власним дипльоматичним осягом, перетягаючи на свій бік Туреччину, яка лише завдяки большевицькій підтримці дістала ключ Дарданелів. Тепер може вона замкнути ним совітській чорноморській фльоті вступ на Середземне Море.

2) Не зважаючи на неймовірні зусилля жидівський і соціялістичний інтернаціонал не зуміли попсувати англьо-німецьких взаємин. Дипльоматія обох великодержав станула на висоті свого завдання.

3) Та — що важніше — те саме можна сказати і про італійську дипльоматію. Італійська треса (що, як відомо, висловлює опінію уряду), яка колись на кожну женевську невдачу реаґувала такими протианглійськими громами, приняла недавно неприємність з абісинською делеґацією на диво спокійно; значить — тенденція до англьо-італійської дружби не заломилася.

Чи мін. Іден їздив до Монте Карльо, щоб перговорити з представниками римського уряду, чи лише, щоб пошукати щастя у рулетці — того напевно не знаємо. Зате знаємо — на основі офіційного комунікату — що амбасадор Ґранді залишається на свому становищі у Льондоні, і заразом залишається в італійській політиці його лінія: зближення до Англії.

Ми зясували реакцію „буржуазного“ світу на систему інтриґ совітської дипльоматії. Не місце вже місця розглядати його власної акції (прим. візита графа Чіяно у Берліні, заява ген. Франка, що він не відступить ніяких еспанських земель якійнебудь чужій державі) з метою: скоординувати націоналістичний фронт та успокоїти публичну опінію, залякану тенденційними чутками про майбутні італійські морські бази на Балеарах, німецькі апетити на еспанське Мароко і т. п.

Цей комплекс дипльоматичних потягнень робить враження систематичної підготови до великої розгривки між двома світами. Чи пощастить дипльоматії зльокалізувати її на злитій кровю Еспанії, забезпечити світ від далекойдучих потрясень? Побачимо. Тепер можемо хіба повторити те, що ми ствердили у початках еспанської війни, а саме: консолідацію християнської Европи фронтом до большевизму.

Дуже гостра відповідь, яку представники Італії та Португалії дали на большевицькі „наклепи й шантажі“, як сказав амбасадор Ґранді, вказувалаб на те, що ці дві держави уважаються панами положення. Нічого дивного: холодна, ображена постава Англії та несміла — Франції на вчорашніх бурхливих нарадах вказують на те, що Совіти не можуть рахувати на міцну певну підтримку на міжнародній арені. Успіх виступу тов. Каґанова дуже релятивний. Можливо, що московський уряд збив собі малесенький капітальчик між комуністами, приймаючи дешево-ефектовну позу протектора червоної Еспанії. Зате в Европі — зокрема в Англії — зломанням „джентельменського порозуміння“ і взагалі льондонським виступом, куди більш босяцьким, як дипльоматичним, втратили большевики чимало симпатиків серед розліберальнованої буржуазії. Самаж провокаційна, зате безрічева совітська ініціятива пропала в лябіринті процедури.

(гал.)

Басарабія — забута країна.

Враження з поїздки нашого спеціяльного кореспондента.

II.

Населення Басарабії не є вдоволене. Про це переконався я не лише з розмов із басарабцями ріжних національностей і професій, але це потвердили мені також самі румуни, що вже кілька літ перебувають на посадах у Басарабії.

Скаля цього невдоволення досить широка. Люди невдоволені і системою румунської адміністрації, і байдужим відношенням Букарешту до потреб Басарабії, і врешті — що найважніше — господарською скрутою. Ця остання обставина є очевидно найдошкульніша.

— Ніколи нам ще так зле не жилося! — нарікають заєдно і молдавани, і українці, і болгари, і навіть німецькі та французькі кольоністи. І лаються. Жахливо. По московськи.

— Чому, люди добрі?

— А тому..

І пояснюють мені. Пояснюють, як зрештою всі селяни у світі, як люди, яким перед і підчас війни жилося сяк-так, у перших повоєнних роках дуже добре, опісля гіршало, гіршало, аж докотилося до краю.

— Дурно працюємо! Збереш отой виноград і не знаєш, пощо збирав. Хто купить?...

— Щож вдієте? Кріза.

— Га?

— Кріза, кажу. — Біда в цілому світі настала.

Мій співрозмовець, селянин з Акерманщини, усміхнувся зневажливо:

— В кого біда, в кого ні. В нас біда.

І по хвилині:

— Скільки у вас коштує кільо винограду?

— І підняв рукою з куща повну, пишну китицю.

— Шістьдесять леїв — відповідаю.

— А бачите! В нас чотири. А то й по два продавали і купців не було.

— До нас привозять виноград, у нас свого нема і тому він такий дорогий. Бачите транспорт...

— Розумію, розумію — перебиває мені. — Так і треба повезти. Руські возили і нам було добре та їм було добре. А тепер, коли прийшли румуни...

Вияснити басарабському селянинові тайни господарської кабалістики повоєнної Европи, говорити про автаркію і контингенти — сизифова праця. При цьому треба тямити, що басарабський селянин, головно молдаван, незвичайно культурно відсталий. Вистане сказати, що за Росії було в Басарабії не більше 20 відсотків грамотних, враховуючи туди вже й міське населення. Цей відсоток — спеціяльно, коли брати під увагу старше покоління — майже не змінився і сьогодні. В цьому і причина примітивізму в думанні басарабської маси.

— А як... там?... — відважуюся врешті на запит — он там, за Дністром?...

Підніс голову і глянув бистро на мене.

— Або що? — промовив отягаючись.

— Там ще більша біда. Втікають ще люди звідси сюди?

— Хто втікає, хто ні. В нас також утікають, коли треба.

— Туди? За Дністер?

Усміхнувся:

— Туди — не туди. Куди кому треба.

Дослівно!

Слухаю і зайвий раз переконуюся, що наш дядько однаково хитрий і недовірливий, де він не був би, під якою географічною шириною не жив би. Але водночас вичуваю в мого співрозмовця, у його відношенні до сусіда зза Дністра притаєну нотку симпатії. Ту нотку мав я нагоду вичути ще нераз за час мого побуту в Басарабії.

І мимохіть виринає запит: Звідки це так? Чому?...

Відповідь видається проста: темнота плюс економічні злидні, плюс комуністична агітація, яка на Басарабщині проходить досить глибоко. І сліпа, неспекулятивна охота змінити, вирватися з теперішніх нестерпних умовин за всяку ціну...

Тут може помогти лише освіта, розбудження національної свідомости й очевидно: економічна поправа.

ГОСПОДАРСЬКА ДІЙСНІСТЬ

Положення Басарабії в новому для неї румунському господарському організмі дійсно важке.

Басарабія, країна незвичайно плодюча, має 3,900.000 десятин засівної площі, з чого поверх міліона десятин іде під кукурудзу. Перед світовою війною загальний урожай давав у Басар 160 міліонів пудів у рік, з чого велика частина хліба йшла на експорт

Нині з експортом справа тяжча і Румунія разом з Басарабією вивозить тепер менше, ніж вивозила перед війною сама одна, хоч тоді була територіяльно на половину менша.

Ось кілька прикладів цих диспропорцій:

Садівництво, що за десятки літ розвинулося у Басарабії прекрасно, вивозило за російських часів річно півтора міліона пудів самих тільки сушених овочів і горіхів. Нині цей експорт упав на одну третину.

До війни Басарабія продукувала приблизно 10 міліонів ведер вина, а виноградники були одним з головних багацтв країни. Нині продукція вина впала там до 3-ох міліонів ведер у рік, при цінах у десятеро менших. Про експорт винограду нічого й говорити. Він мінімальний. Сильну конкуренцію робить йому якостево кращий болгарський виноград, а далі ближчий до західної Европи виноград мадярський, югославянський, італійський, австрійський і т. д. (Росія, що була головним консументом і басарабського вина і винограду, тепер замкнена).

Подібно є також з іншими багацтвами Басарабії: з тютюном, що його вивозили до Росії щорічно по пів міліона пудів, з худобою, з рибним промислом, врешті з копалинами Вистане сказати, що одного тільки фосфориту вивозили перед війною з Басарабії 2 міліони пудів, а далі міліони пудів соли, звичайної та ґлявберської, і граніт і мармур.

Нині все це зредуковане силою господарських обставин до мінімум. І вини румунської експортової політики тут дуже мало, хоч з огляду на спеціяльне геополітичне положення Басарабії моглаб вона признати деякі преференції саме басарабському експортові. Але навіть тоді булаб це поправа мінімальна. Бо ніщо не змінить факту, що Румунія — це сильно хліборобська держава і сама має в себе сільсько-господарську надпродукцію, для якої незвичайно тяжко найти збут. Вслід за цим внутрішня виміна між метрополією та басарабською провінцією дуже обмежена, а в експорті знову грає ця митрополія на ділі тільки ролю посередника між чужим ввозом і басарабським вивозом. Ясно, що така упривілеєна функція посередника лише обнижує ціни на басарабський експорт і збільшує кошти імпорту.

Все це хиби, яких з дня на день чи з року на рік направити не можна і які зрештою мають своє ядро у загальному, повоєнному розбиттю господарського організму Европи. Під натиском таких чи подібних господарських умовин терпить нині і Мадярщина, і Чехословаччина, і Польща, і низка інших держав, — і терпітимуть доти, доки не буде унормована нова система господарської виміни у світі

Але як це все пояснити басарабському селянинові?...

У БАСАРАБСЬКОМУ СЕЛІ.

А тепер про українське населення Басарабії. Враження?

Сумне. Є тої маси понад 600 тисяч, але тільки етнографічної маси. Національна свідомість мінімальна, зате племінний інстинкт великий. І це нас ще рятує і дає вигляди.

Відвідую Шабо. Велике село між Акерманом і Бугазами, 6 тисяч мешканців. На басарабську міру — належить до свідоміших. Центр праці заслуженого патріота і письменника, б. посла до румунського парляменту, Ілька Гаврилюка. Пів села українці, друга половина — кольоністи німці та французи. І німці і французи говорять також по українськи, зате ніодин українець не говорить по німецьки чи по французьки. Найкращі господарства і виноградники — німецькі, гірші французькі, найгірші — українські.

П. Гаврилюк показує мені гарний „Народній Дім", громадську бібліотеку, де крім обовязкових румунських книжок є ще й російський та український відділ.

— Які книжки найбільше читають? — питаю.

— Російські.

— А українські?

— Менше. Українська книжка вимагає все ще пропаганди. Але з кожним роком є поступ.

— А хто читає румунські книжки?

Переважно шкільна молодь. Відділ румунських книжок обовязковий у кожній сільській бібліотеці.

Згодом знайомить мене п. Гаврилюк зі своїми співробітниками у громадській праці, пп. Тараненком, М. Щербиною, Русниченком, Кубієм, Сіденком, Сомненком та ін.

Говоримо на всі можливі теми. Очевидно в першу чергу про українські справи. В моїх нових знайомих велике зацікавлення Галичиною, Волинню. П. Гаврилюк аж горить:

— Львів! Моя мрія бути у Львові. Ніколи в житті я ще там не був. Так хотілось би надихатися вашої сили. Не знаю, чи ви собі там уявлюєте, що всі наші думки переставлені тепер з Києва на Львів?...

Розмова переходить на льокальні відносини.

— Яка національна свідомість у вас? — питаю.

— З цим тяжко. Невимовно тяжко. Вже 15 літ працюю над цією масою, інші мені помагають, а проте йде, як з каменя.

— Ну, всеж таки. Ось нпр. тут у Шабо. Скільки маєте свідомих українців?

Мій співрозмовець призадумується. І по хвилині:

— Буде яких сто людей.

— Сто людей на три тисячі! Фатально.

— Було ще фатальніше.

— І які причини?

— Ріжні. В першу чергу старі російські впливи. Не забувайте, що Басарабія була за царських часів доменою московської чорносотенщини. Не деінде, але саме у столиці Басарабії, в Кишиневі, був осідок Пуришкевича, Крупенських, Марковых. Правда, басарабський селянин, з природи незвичайно повільний, не переймався зовсім гаслами великоросійського шовінізму, але дихав його атмосферою. Він знав одне: йому було добре з руською номенклятурою, вигідно і сито в тіні „двухглавого орла". А нині? Він почуває себе громадянином другої кляси. Українство?... Що йому дасть українство? Поправить його матеріяльний стан? Навпаки. Принесе йому лише неприємности і нові ускладнення. Українство в місцевих умовинах — це ідея. Для ідеї не має зрозуміння басарабський селянин. Йому треба цю Україну показати. Показати силу. Реальну. От, якби так готове „українське государство"! Своє „государство". Тоді пішов би без надуми, бо племінна солідарність у нашого селянина величезна.

— А молодь?

— Молодь ходить до румунської школи. До 1920. р. було в Басарабії 200 українських шкіл, нині нема ніодної, хоч нпр. німці мають свої школи. Але всеж таки найкращі успіхи праці з молодю. Вона не тямить старих часів, а в нових не находить ніякої, ні матеріяльної, ні моральної атракції. Знаєте, якими засобами працюємо? Сценою. Даємо українські театральні вистави. Це єдиний спосіб згуртувати довкола себе активніший елемент і викликати водночас зацікавлення старших. Що року даємо кільканацять вистав. На наших виставах саля тріщить, на французьких і румунських — порожня. Зате на німецьких краще. Вони тримаються завжди культурно.

ЩЕ ОДНА РОЗМОВА.

Вертаюся до Акерману нанятою селянською фірою. Візник — дядько, років під пятьдесять. Повільно ладить сидження.

— Ви українець? — питаю.

— Я руський — відповідає знехоча.

— Значить, кацап.

— Який там кацап? Хахол.

Отже українець? Всі хахли — українці.

— Ну, так, українець. А ви, пане, звідки будете?

— З Галичини.

— А де то тая Галічина.

— Хіба не знаєте „Галіції"? Город Львов?... — пояснюю вже з московською номенклятурою.

Дядько оживився.

— А Львов! Знаю. Австрія. Я був у Львові. Во время войни... Добрий у вас народ. І починає вичислювати місцевости, села, де стояв на кватирі. Броди, Красне...

— А люди в нас — кажу — такі самі, як ви. Українці. Чи ви знаєте, скільки нас, українців, у світі?...

І починаю йому пояснювати розміщення нашого народу. Хочу добитися зрозуміння.

А він:

— Да всякий народ у світі биваєт...

— — — — — — — —

Поїхали.

На землю клались вечірні сутінки. Повіяло холодом від Дністра і запахом садків. Рівнесенька дорога і степ... На небо викотився місяць.

„Да. Всякий народ у світі биваєт"... — думав я.

Роман Голіян.

Представники У. Н. Р. у міністра справедливости Ґрабовського.

У пятницю 9. жовтня п. р. приняв міністр справедливости Ґрабовський делеґацію Української Парляментарної Репрезентації в особах Володимира Целевича і д-ра Степана Витвиць-кого на одногодинній конференції, на якій обговорено цілу низку справ, звязаних з ресортом справедливости.

—o—

ОГЛЯД ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Люди чи обставини рішили про долю України?

Проф. Ольґерд Гурка про вирішну ролю одиниць при творенні чи упадку держав Східньої Европи.

В останньому числі варшавського тримісячника „Всхуд" (за квітень-вересень 1936), одного з найкращих — до речі — польських періодиків і то так під оглядом ідеольогічним як публіцистичним і технічним, — находимо дуже цікаву обширну статтю п. Ольґерда Гурки, тепер професора історії у варшавському університеті (автора голосної у свому часі кампанії проти історичної безвартости і виховної і політичної шкідливости „Огнем і мечем" Сенкевича). Стаття п. н. „Роля людей та умовин у творенні Східньої Европи XX. ст." є по суті полемікою з пануючою у науці та м. і. загально у нас прийнятою тезою, що зовнішні обставини та взагалі т. зв. обективні умовини грають головну ролю в історії народів. Коли зважити, що ми, українці, звикли виправдувати всі свої історичні та політичні поразки і невдачі „незалежними від нас обставинами", то стаття проф. Гурки для нас спеціяльно актуальна і цікава. Проф. Гурка протиставиться згаданій тезі і висуває проти неї тезу, що люди, провідники, індивідуальности рішають про долю держав і народів, — що визначні одиниці вміють находити вихід з найгіршої ситуації та нагинати коньюнктуру до потреб своєї акції, і що — навпаки — провідники, які не доросли до своєї ролі, не вміють обставин використати, коньюнктуру загирюють або роблять такі помилки, які витворюють ситуацію без виходу.

На вступі автор звертає увагу, що на питання „чи вирішну ролю в історії народів і держав виконує людський чинник, чи чинник, званий умовинами даної політичної ситуації" — не можна відповісти діялектикою з ділянки фільософії. Єдину відповідь може дати тільки перевірка історичних фактів. Справа була завжди актуальна, бо завжди кожна людина, що цікавиться довкільними подіями, хоче знати, хто чи що несе вину, або чия заслуга такого чи іншого висліду політичних змагань народу. Матеріялістичне розуміння історії, фомоване підсвідомим впливом соціялістичних теорій XIX. століття, зводило ролю людей до чинника без значіння. Консервативні ба навіть клерикальні університетські професори історії казали про „історичні конечности", „суспільні і політичні сили", „прямування" та „історичні права". Це була ціла система історичного думання, яка зводила до нулі момент людини як індивідуальности, чи людей, як діючої групи. Тепер проявляються цілком протилежні тенденції, які одиницям і діючим групам приписують виключне значіння і в той спосіб падуть у другу, так само недоцільну, крайність.

Автор пригадує, що у цілій низці публікацій протиставився поглядам ост. 30-ти літ польської історіографії, яка узалежнювала упадок давньої Польщі від обставин і змагань всесильних сусідів. Автор, в імя історич. обективности, стверджував, що упадок польської держави у XVIII. ст. прийшов передусім наслідком власної вини, себто тодішнього польського шляхетського народу; так само відбудова Польщі стала ділом відродження польського народу у всіх його верствах у XIX. і XX. ст. та наслідом ґеніяльного проводу такої одиниці, як Йосиф Пілсудський. Ані ґеоґрафічні умовини, ані чисельний уклад державних сил, власних і чужих, все це не було вирішним чинником однакового при упадку, зате в першому випадку рішив брак польської ґрупи, що високо стоялаб під політичним і військовим оглядом, та брак визначної керуючої одиниці, — як і навпаки про відродження Польщі рішило існування загальної і сильної волі народу відзискати незалежність та діяльність груп, рішених на боротьбу і жертви під проводом чільної індивідуальности.

Історія по-правді не знає іншого критерія для оцінки слушности і доцільности людських діл та здібности самих виконавців, як лише — успіх. Тому обективна історична оцінка, яка виходить з такого засновку, мусить бути чуттєво прикра для народів покривджених, бо годі з легким серцем погоджуватись переможеним на вікову засаду „горе переможеним". Однак безоглядна чи навіть брутальна історична правда є чинником будуючим, а всяке закривання правди — чинником, який веде до руїни. Автор покликується на таких польських істориків, як Шуйський, Калінка і Бобжинський та на Й. Пулаского („нарід, що будує свою політичну думку на брехні, на неґуванні правди, йде до своєї загибелі"), неначе на виправдання себе в очах тих народів Східної Европи, яким — згідно з своїми науковими тезами — мусить казати гірку правду.

Переходючи до мериторичного розгляду причин збереження молодої державности чи втрати її на Сході Европи у рр. 1917—21, — автор ділить самостійницькі проблеми Східної Европи на 4 групи, з виключенням Польщі. До першої ґрупи зараховує Литву і Фінляндію (Естонію, Латвію), — як другу ґрупу протиставить тим державам історію державницьких змагань народів Кавказу, — третю самостійну групу творить Україна, як окрема центральна проблема, врешті по протилежному боці України стоїть четверта характеристична для цієї справи — Туреччина. У широких, надзвичайно цікавих, виводах автор переводить свою тезу на прикладах згаданих держав і народів, як одні (фіни, естонці, литовці) зуміли зручно й мудро

Д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 24

Українські політики.

Сильвети наших давніх послів і політичних діячів.

Д-Р ЛЕВ БАЧИНСЬКИЙ.

Він вийшов з молодшого покоління українців радикалів і розпочав політичну діяльність в часі виборів на підставі загального голосування до парляменту в 1907. р. Як сільська дитина знав він добре життя і домагання нашого селянства і це був його дороговказ при розважуванні справ політичних та економічних, головно з парляментарної трибуни, до котрої він дійшов відразу при перших виборах загального голосування в 1907. р.

Посол д-р Лев Бачинський увійшов від радикальної партії до парляментарної комісії Українського Клюбу у Відні, до якої ще входили: Романчук, Василько і я. Президент міністрів барон Бек вніс був у Палаті Послів австро-угорські угодові предложення на час десяти років та зачав переговорювати з парляментарними партіями. Він не поминув і нашої парляментарної комісії і ми розпочали при цій нагоді говорити про наші домагання. Таких нарад було більше і на одній з них був приявний також ґалицький намісник граф Андрій Потоцький. Австрійський премієр Макс Володимир Бек був першим австрійським політиком, що старався направду пізнати українську справу та її по справедливости залагодити. Тому він запросив на одну з тих конференцій з нами такого великого пана, як намісник граф Андрій Потоцький, щоб він до очей станув з нами і сказав чи наші домагання і дорікання оправдані чи ні. І тоді намісник Потоцький не міг нам заперечувати і майже в усьому бодай мовчки признавав наші домагання. При кінці тої наради, коли намісник згодився видати вказаний йому обіжник до урядів про однакове трактування обох націй, зголосився до голосу д-р Лев Бачинський і сказав, що ніякі обіжники на письмі не придадуться, бо всякі прикази до зловживань супроти нас видає устно урядовцям отсей пан намісник, не зважаючи на закони ані розпорядки!

Цей сміливий висказ до очей поразив всемогучого намісника, та він здержався щонебудь відповісти. А президент Бек скоро заговорив, що будемо обективно справу брати, щоб не було особистих дорікань. І так перейшла ця тяжка нарада з галицьким намісником у Відні.

Такий був д-р Лев Бачинський, що неправди не терпів і з ним можна було щиро працювати.

Опісля, по скінченні наших переговорів з премієром Беком, він заявив нам таке: Центральний уряд признає, що досі не знав української справи, але тепер признає вагу тої проблеми і хоче нею займатися як слід та підіймає перші кроки.

Тимчасом у Львові відбулася 14. грудня 1907. р. кривава іматрикуляція, бо ректор університету д-р Дембінський, замісць латинської роти приречення, відчитав ту роту в польській мові. Проти цього запротестували українські студенти, за що вшехпольські студенти кинулись на них і тяжко їх побили.

З цього приводу внесли українські посли у віденському парляменті вже 16. грудня інтерпеляцію до уряду і зажадали, щоби президент палати послів д-р Вайскірхнер з огляду на значіння цієї справи запорядив відчитати цю інтерпеляцію зараз на початку засідання Палати Послів. А коли президент Палати відповів, що цю інтерпеляцію відчитають при кінці засідання, наші посли на знак невдоволення зачали стукати пультами; а д-р Лев Бачинський вийшов так дуже з терпцю, що кинув відломком пульта в сторону президента та поневільно вдарив ним словінського посла д-ра Бенковіча...

Отся демонстрація викликала в парляменті велике обурення, так що наш Клюб мусів зложити заяву того змісту, що хоч обурення українських послів з приводу подій у львівському університеті є природне і зрозуміле, одначе такий виступ у парляменті є найменше бажаний і тому Український Клюб підносить це, щоб того виступу не класти на рахунок Клюбу...

Ось так полагодили ми ту прикру подію для нас і для посла Бачинського. Та цей елементарний вибух якось проминув, а некорисне враження значно злагодилось, як міністр освіти, відповідаючи на нашу інтерпеляцію, признав, що ректорат львівського університету не поступив по інтенціям міністерства освіти.

Отся подія забулась і посол Бачинський у своїй парляментарній діяльности, як також у краю здобував собі все більше значіння.

І знову прийшов час парляментарної боротьби за український університет у Львові і за виборчу реформу до Галицького Сойму в 1912. р. Тоді українські посли з Галичини й Буковини постановили вести разом обструкцію в Палаті Послів Державної Ради у Відні. Обструкцію зачав посол Василько в буджетовій комісії, після нього промовляв посол Окуневський ціле засідання буджетової комісії і далі промовляв я повні два засідання тої комісії. У військовій комісії, де вирішувались закони про воєнні чинитьби, промовляв посол д-р Лев Бачинський з 13. на 14. червня 1912. р. повних 14 годин, від вечора аж до передполудня. Щойно тоді відложено засідання тої комісії, щоб увійти з нами в переговори.

Наслідком тої обструкції було те, що уряд згодився на дві концесії: 1) що комісія соймової виборчої реформи у Львові збереться в найближчих днях, щоб устійнити число українських соймових мандатів; 2) що міністр освіти Гусарек зложить у буджетовій комісії декларацію, що уряд виконає домагання українського народу в справі українського університету.

Таким способом найшли ми відворот у кращій обструкції, а посол д-р Лев Бачинський зробив чесно свій промах з 1907. р.

(Далі буде).

…держати свою державність, хоч мали препогані геополітичні умовини та найбільш несприятливі моменти (напр. Литва у часі походу ген. Желіговського на „Вильно"), та як інші народи (Кавказу), маючи найкращі географічні і стратегічні умовини, програвали пригожі моменти, самі себе ослабили і не зуміли в пору так зорганізуватись, щоб встоятись перед пізнішим московським наступом. Як клясичний зразок значіння індивідуального чинника в історії народів, наводить автор розторощену війною і фактично неістнуючу вже Туреччину, з чужинецькими військами у границях держави, з султаном — сліпим знаряддям у руках Антанти, з внутрішнім хаосом. Всі перешкоди усунув Кемаль Паша. Сам створив рух, що став могутньою національною силою, знаменито зорієнтувався у справжніх відносинах серед держав Антанти, виграв війну з греками і заснував нову могутню турецьку державу.

Україні автор присвячує окремі повні 3 сторінки. Головні думки такі: Не можна казати, що українська державність це щось штучне і неприродне, бо фактом є, що та державність, хоч коротко, істнувала. Тому може йти мова тільки про те: чому вона не втрималась після свого повстання? Недостаточно здефініоване етнографічне обличчя української території та брак природних границь, це відємні обективні умовини, але величезна скількість українського етнічного елементу й української території — це той плюс умовин, які наказувалиб лекше й сильніше повстання української державности, ніж у тих народів, що розсілись неначе на кусниках поодиноких губерній, істнуючих на окраїнах України. Автор підкреслює велич індивідуальности Богдана Хмельницького, вбачаючи найбільший його політичний розум у тім, що він ніколи не доводив до війни України на два фронти: проти поляків і москалів одночасно. Вважає, що будова української державности на руїнах Росії при одночасній війні з поляками, це було „неминуче самогубство української державности". З моментом, коли галицькі українці того часу не вміли здобутися на те, щоби з уваги на свою державницьку ідею посвятити дещо свого максималізму й піти на компроміс, та з хвилиною, коли наддніпрянські українці не мали досить сили, щоб накинути таку розвязку від початку ходу подій, проблема державности України ввійшла на рейки самогубства". Автор признає, що освідомлених та здібних до боротьби і праці для своєї державности елементів було на тодішній Україні небагато, але твердить, що було їх зовсім достаточно на ті зворотні та вирішні роки, щоби військовою і організаційною працею створити справді незалежний осередок. „Емоціональний максималізм та революційні фікції" це, на думку автора, найбільші причини упадку української державности. Будова української держави в повних етнографічних границях, які пишуться на пропагандивних мапах, була річою цілком нереальною і недоцільною. Зате (каже автор) будувати українську державу можна було при запевненні собі плечей (запілля) від сторони Польщі, через порозуміння і компроміс з Польщею, та використання в той спосіб для державного будівництва свідомих і здібних діяти українців (галичан). Автор відмовляється від характеристики та оцінки діяльности поодиноких українських осіб. Не славить теж квітневої умови С. Петлюри, бо вважає її спізненою. Твердить тільки рішуче, що тодішні (від 1917 р.) українські національні провідники „кепсько розвязали проблему своєї державности", значить, що та проблема у конкретній площині істнувала та можна було її інакше розвязати. У звязку з українською та грузинською невдачею автор розглядає питання максималізму і мінімалізму у політичних змаганнях. „Ані Кавур, відступаючи Франції Сабавдію, ані Бісмарк, зупиняючись у 1866. р. у поході проти Австрії, не були максималістами у практиці, хоч присвічували їм максимальні цілі". „Більшість невдачних спроб у

Ж. ФОЙГТ.

Детектив їде на село.

Жіль Марто — приватний детектив сидів задуманий перед своїм столом. З шумливої вулиці Де ля Пе доходив гомін аж до його мешкання. Він так звик до нього, що вже його навіть не відчував, бо він працював часто ночами, складаючи пляни, які здійснював удень.

Саме тепер роздумував він над припадком Дебріса. Власник маленького господарства в околиці Монтатір щез несподівано. У містечку Бевкур, де його всі знали, губились уже від року у здогадах, що з ним сталося. Поліція не могла навіть установити, чи Дебріс не впав жертвою якого нещасливого випадку або душегубства. Були і думки, що він утік за кордон. Але ця остання гіпотеза була неймовірна. Дебріс жив нормально і всі знали, що жив добре, без клопотів. Крім цього займав він у містечку різні становища.

Кілька днів тому прийшла до Жіля Марто жінка Дебріса і благала його, щоб він заопікувався цією справою. Пані Антонина страшенне нарікала на париську кримінальну поліцію, що не вміла навіть розяснити, яким чудом пропав чоловік, якби в землю провалився. Жіль Марто мусів обіцяти бідній жінці свою поміч. Уранці рішив він поїхати поїздом до Монтатір і там почати свої розшуки.

Напередодні сидів уночі за столом і перекидував поліційні акти. Між ними найшов одну вістку, яка зацікавила його. Пані Дебріс провела пів січня у Ніцці із своїми дітьми. Коли вона вернулась 17 січня додому із сином Гастоном і донькою Денісою, її чоловіка вже не було. Поліція поставила допит усій службі. Всі заявили, що бачили дідича востаннє 15 січня вечір, коли пішли спати. Від тоді він щез. Його ліжко було ненарушене. Відтиски пальців ствердили, що він сидів тоді за бюрком. Вікно було відчинене.

Із дальших допитів виходило, що Дебріс не мав ворогів. Грабіжницький напад не був імовірний, бо ніхто нічого не вкрав. Поліція шукала пропащого у пресі, через радіо і стежними листами, але надаремне.

Було опівночі, коли детектив пішов спати. Його валіза була вже готова до подорожі. На другий день у ранці поїхав він до Монтатір. Приїхавши на хутір Жоржа Дебріса, спершу оглянув він його кабінет, потім спальню. Бюрко стояло на боці від вікна.

Жіль Марто відчинив вікно. Мешкання було на партері. Око детектива блукало по врожайних полях. Був липень і збіжжя хвилювало як море у погідному південному вітрі. Покивав головою і вийшов до саду. Якийсь молодий садівник полов грядку. Він нахилився так сильно над землю, що Марто не міг навіть побачити його обличчя. Але кремезна будова тіла цього парубка звернула увагу детектива. Детектив глипнув іще раз на сад і вийшов у поле.

Він подивляв доспілі поля. Ішов якийсь час полями. Нараз здивувався, що щось притягло його увагу, хоч не знав у чому річ. Це було саме колосся, на якому зупинився його зір — одні стебелинки дуже високі, другі дуже низькі. У яких десяти метрах від дороги, збіжжя росло незвичайно високо. Цей контраст вразив його. Що це за причина могла бути такого буйного розвитку? Річ ясна, що кращий навіз. Але круг цих стебелин був якийсь дивно означений. Прийшла йому до голови одна думка. Простір, який займало це високе збіжжя, відповів його комбінаціям.

Детектив потребував помочі. Довкола не було нікого крім садівника, він крикнув до нього: „Ходіть-но сюди на хвилинку!" Чоловік спершу оглянувся, не знаючи, чи це його кличуть. Ішов поволі, не квапився. Щойно коли підійшов ближче, Марто звернув увагу на його каламутні очі.

Марто показав рукою на поле і сказав добрячим, погідним голосом:

— Чи ви бачите ці високі стебелини, вищі майже на десять центиметрів від інших? Я хотів би дістатися туди, але так, щоб не потолочити збіжжя. Чи не могли би ви мені серпом вирізати стежинку? Чи маєте теж недалеко лопату?

У цій самій хвилині Марто побачив, як обличчя садівника нервово скорчилося і поблідло. Садівник сягнув миттю до кишені. Але Марто був уже приготований і зробив той самий рух швидше:

— Руки вверх! — крикнув і показав здивованому садівникові револьвер.

Садівник мусів піддатися. Детектив мигком обшукав його кишені.

— О! як бачу то ви дуже горячі! Навіщо я маю почати розкопувати землю, скажіть самі, що знаєте. Це ви позбулися свого пана, правда? Найкраще буде, коли сядете спокійно на лавку і розкажете мені цю історію. Але не пробуйте видобувати зпід своїх ніг руки... це дуже болить.

Садівник виглядав зовсім зломаний. Він бачив перед собою дуло револьвера.

— Говоріть щиро. Може є такі обставини, що зменшать вашу вину.

Садівник загикувався:

— Я мусів його забити. Він хотів відобрати мені жінку. Вони зустрічалися часом у парку. Бувало так, що Дебріс вилізав вікном із своєї кімнати, щоб його ніхто не помітив. Вони мали умовлений знак. Моя жінка на полі свистала. Одного разу, коли я вже вивчив той свист, я зробив це сам і Дебріс вийшов далеко в поле. Було дуже темно і коли він підійшов до мене, не знав, що це я і я тоді вдарив його раз, але смертельно. Я виніс його у поле і закопав так, що зрівняна земля не залишила сліду.

— Добре! тепер можете йти вперед. А не пробуйте хоч раз відвернутися або втікати!

Детектив найшов злочинця не випадково. Те, що він передумав напередодні довело його до висновку, де шукати винуватця.

Переклав ж. з.

східній Европі після світової війни — це передовсім реєстр помилок політичного максималізму, якого так яскраво відпекався Кемаль Паша, відмовившись від політичної спадщини цісарства Оттоманського... Механізм повставання держав вимагає хисту великого ума, якого не можна креслити та який знає, коли йти на компроміс і угоду та коли треба угоду відкинути і поборювати. Історія не може будувати ніяких рецепт ані вказівок, лише згори упередити, що вислід — раз як успіх, другий як невдача — виставить свідоцтво вини або заслуги, бо історія вимірює справедливість супроти нащадків відповідно до успіху, та найвище може виправдати діячів, виказавши їхню добру волю. Однак усправедливлення не є ще ані апробатою ані будовою історичних памятників..."

Кінчає свою публікацію автор твердженням, що така аналіза історичних подій мусить викресати оптимізм у переможених народів та надію на будуче, — бо та аналіза виказує, що обєктивні можливости не тільки істнували, але й можуть істнувати далі. Коби тільки було їх кому використати.

Від власних коментарів та будь-якої полеміки з ш. автором стримуємось хочби з оглядів технічних.

Кінець палестинського страйку.

ЛЬОНДОН, 10. 10. ПАТ. Як повідомляють з Єрусалиму, **арабський начальний комітет остаточно рішив покінчити страйк.** У цій справі оголосить він у понеділок відозву, що буде в собі містити також заяву трьох арабських королів.

—o—

Кому щастя сприяє?

Була така пісенька, надавана через радіо, якої рефрен кінчився словами: „Той тільки може виграти, хто на льотерії грає". Безсумнівно, це правда безспірна. Але не про це нам в тій хвилині йде. Цікаве є, хто є ті люди, які вигривають на клясовій льотерії, з яких середовищ походять і чим вони займаються? Бо треба памятати, що рік-річно десятки тисяч грачів вигриває менші або більші квоти, а докладна статистика виграних дала би багато цікавого матеріялу.

Численні грачі, які йдуть на руку інтересам Державного Скарбу, для якого Льотерія є одним із джерел доходу, радо дають дозвіл оголошення своїх прізвищ та подробиць їх професійної праці і т. п.

Це дає деякий статистичний образ, а хоча він не зовсім стислий, однак цікавить неодного читача.

Отже цей образ представляється так: на сто виграних припадає більше-менше двацять купців, торговельників і промисловців, стільки ремісників, одинадцять робітників, девятнацять приватних урядовців, самоврядових і державних, вісьмох військових, трьох возьних, стільки безробітних, шість домашніх працівниць, двох інжинірів, трьох лікарів, один журналіст, чотирьох студентів, трьох правників, двох священників та одинадцять рільників. Пані переважають у групі урядничій, домашних працівниць і студентській, в інших перед ведуть панове.

Як зазначили ми, ті обчислення мають характер припадковий, а перевагу певних професійних груп треба приписати їх більшому зацікавленню грою на льотерії. В кожному разі з поданих цифр бачимо одне: виграти на Державній Льотерії може кожний, без огляду на пол, професію та інші особисті властивости — очевидно, якщо має льос.

А нова нагода знову наближується, бо тягнення першої кляси трицятьсемої Льотерії починається вже 22. ц.м.

—o—

У пралісах північної Росії.

ЩО ДІЮТЬ БОЛЬШЕВИКИ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ?

III.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ І ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ ДІЯЛЬОГ.

„Може ви виступали проти колхозу?" — спитав я.

„Зависні були просто лайдаки на чуже майно — продовжав він далі.

„Ціле життя були вони злодіями і неробами, а ми не знали нічого поза працею"!

З гори за озером пронеслася українська пісня. Мельодія була сумна, мягка, слова ніжні і такі дивні в сірім, самітнім окруженні північної країни. Безпосередньо після цього пронеслася весела пісня до танцю. Співали і танцювали хлопці і дівчата з України. Яка веселість в таких умовинах! Селяни мовчали і надслухували. Вони гляділи на погасаючий вогонь.

„Звідкіля походите?" — запитав мене один з українців, старий мужчина з огорілим обличчам і буйною довгою бородою та незважаючи на спеку в білім кожусі на нагих раменах.

„З міста", — відповів я, — „тішуся вашими піснями..."

„Ах, що тут. Як би ти почув наш спів на Україні, наші думи, тоді щойно мігби ти сказати!"

Він задумався.

„В умовинах нашого життя не буде ніхто охочий до співу", — звернувся він до мене. — „Можна стіни гризти! Ми все мали: землю, городи, яринні городи, ослів та корови і все від нас забрали! — Нічого вже більше немаємо. Немов собаки швендяємося нині і не знаємо, що знами зроблять... Але що я говорю про нас", — сказав він нагло: „Ці молоді люди терплять!" Він вказав рукою на горбок: „Вони не знали життя і вже мусять думати про смерть!"

Він мовчав. Вогонь погас. Селяни вставали один за другим і відходили. Українець сидів ще немов закаменілий під тягарем свого горя.

„Тяжке життя", прокинувся він нагло. „Багато людей плачуть. Але може Бог змилосердиться і пішле смерть".

В БАРАКУ.

Він підвівся і поволікся від озера до бараку. Я пішов за ним, бо хотів побачити, як вони там живуть. Вступ до бараків не був заборонений. Я зайшов. Праворуч і ліворуч від входу тягнулися двома рядами побудовані одні над другими причі. В деяких місцях були вони відділені від сусідів, там мешкали родини і молоді дівчата. Кожухи, нагортки, чорні баранячі шапки лежали всуміш на постелях і деревляні куферки на полицях стін. На одним величезнім деревлянім столі по середині стояло безліч горняток, чарок і задимлених чайників. Люди сиділи довкола стола. Напівнагі діти сувалися з плачем по брудній підлозі.

„Одне літо тут перебути прийшло мені на думку".

„Може би ще пройшло, але-ж це мають бути постійні відносини, нормальне життя... Неможливе!"

Цього літа відвідав я ще кількома наворотами Лахту і познайомився з богатьома виселенцями. Українці, які на півночі почувалися так чужо, притягали мене особливо. Багато зпоміж них залишиться на завжди в моїй памятті: наївний і добродушний Олещук, правдива дитина зі своїми 40 роками; визначніший співак Воробець з невичерпаним засобом старих українських дум; два кубанські козаки, які проживали якийсь час у Галліполі як білі емігранти, опісля з туги вернулися до своєї батьківщини, на Кубань. — Звідтіля вислали їх на північ.

ЗАГАЛЬНА ДОЛЯ.

В найближчих двох роках я не ходив до Лахти; ліси довкруги прорідли, дичина далі втекла, риба в озерах більше не кусала, засланці збирали самі ягоди і гриби, заки вони ще дозріли і вкінці найбільшу спонуку в Лахті, самітність старовірних поселенців знищено.

Я знав загальне положення „добровільних поселенців на півночі. Всюди були їх оселі і підчас своїх службових поїздок крізь ліси міг я докладно прослідити їх життя. Саме ці люди мусіли в останніх роках виконувати всі лісові роботи у північній Росії; впала велика кількість дерев, які вони волікли над беріг і пізніше спускали рiками. При цьому гинули тисячі людей. Ніколи не бачили ці селяни зі степів таких лісів і рік як північна Двина. Падаючі дерева вбивали їх. Багато людей зісунулося до води і потонуло. До того долучилося ще північне підсоння, голод і ... сти. Хто поїхав би здовж північними ріками, той зжахнувся би від великої кількости ... стів над берегами. Побоєвище?... Ні, це гроби „добровільних поселенців" та їх дітей. Ніколи не забуду одного цвинтаря недалеко міста Великий Устюг над Сухоною: біля 400 з грубша обтесаних хрестів, всі до себе подібні і всі з цього самого часу. На одним хресті було одне, деколи і більше прізвищ, а під ними невправним почерком: **„Тут ... українських поселенців, які невинно відійшли"**.

Майбутність „добровільних поселенців" — це смерть. Це вони розуміють самі і деколи співають з повною тугою: **„Ніколи вже не побачимо України".**

ЗНОВУ ДО ЛАХТИ.

Все це я знав. Одного разу прийшло мені на думку: Що сталося з моїми знайомими з Лахти підчас трьох років? Може вже ніхто з них не живе? І я рішив удатися туди.

Ліс над озером став ще рідшим. Бараки стояли вже майже на вільній площі. За ними тягнулося трохи зле управленої землі. Людей не можна було побачити, над берегом не горіли вогні, ... не нарушувало тиші, неначе вернулися мари ... оселі. Я зблизився до першого барака. Ніякої сторожі. Вікон не було, виглядали ганчірки. Зі середини чути було голоси. Я ввійшов до середини. Коло два тузини оброслих дикунів у брудних лахміттях сиділи схилені на причах. Майже самі ... ки! Незабаром запримітив я старого Кравчука, з яким познайомився над берегом озера. Його лице напухло темно-жовтавими плямами. Де ...? Байдуже поглянув на мене, хоч я бачив, що він мене пізнав, але не відповів на моє питання і ... ці відвернувся від мене. Зі сусідньої постелі підвівся старий мужчина, москаль, і просив трохи тютюну та хліба. Тютюн я мав, інше ні.

Я вийшов. Москаль за мною. Так, доля засланців у Лахті не ріжнилася нічим від загального. Вже першої зими — виволікли до лісів мужчин і жінок рубати дерева, опісля сплавляти ... двох роках залишилося з колишніх 300 осіб ... 80, здебільша у віці нижче 16 і вище 60 років життя. Деякі замерзли в лісі, інших повбивали дерева, інші потонули при сплавлюванні дерева, інші повмирали з голоду, на гнилець і плямистий тиф. Сторожі вже не виставляли біля бараку, ... лишився лише командант. Куди і як могли би ... чи ці інваліди?...

— Це ваше? Чи ви засіяли? — Я показав на поле.

— Минулого року дещо засіяли і посадили — відповів він байдуже. — Цього року ні, нема ні ростин, ні насіння. І хто буде управляти землю — нема вже нікого.

Одна жінка вийшла з бараку. Мала дитину на руці. Це була дружина Олещука.

СПРОБА ВТЕЧІ.

„Де ваш чоловік?" — спитав я. Її чоловік жив, але сидів у концентраційнім таборі на Сибірі. Багато пробувало втікати. Це пекло без ніякої надії на краще примусило до цього засланців. Вкінці придбали собі фальшиві пашпорти, на російські прізвища, хоч їх мова залишалася українська. Отже їх вже в поїзді підгледіли, арештували і вкинули до вязниці. Олещук мав спершу щастя. Зі своєю дружиною і першим сином пустився пішки в дорогу. В день спали в лісі, в ночі йшли через села. Так дійшли до Москви. Тут хотіли сісти на поїзд. Коли переходили вулицями столиці, повязані один до одного шнурком, щоб не загубитися у вуличнім натовпі, арештувало їх ГПУ. Чоловік і син помандрували до концентраційного табору, дружину відослали назад до Лахти, де вона незадовго повила другу дитину.

Я покинув Лахту дуже пригноблений і з такими думками. Ця місцевість лежала ще недалеко великого міста. Як страшніше мусіло бути в безчислених менших місцевостях, у Мезені або Печорі, куди вислали багато тисяч „добровільних поселенців"!

Хто буде американським президентом?

Стейт Майн переводить вибори скоріше як інші стейти, тому його вважають своерідним „виборчим барометром": котра партія — кажуть — переможе у Майні, та переможе і в цілій унії. Недавні вибори це заперечили: у Майні республиканці перемогли, у загальних виборах програли; виявилося, що вони здобули дуже сильну позицію у Майні, тому „барометр" затратив давну вірність.

Так і тепер республиканці здобули у Майні 40.000 голосів більше ніж демократи і з того витягають далекі висновки — інша річ, чи дуже обосновані.

Американці трактують вибори як гру, зацікавлються, який кандидат переможе; більші періодики переводять серед своїх читачів „пробні голосування". Така анкета переведена в „Бельтімор Сан" дала ось які висліди: демократ (Рузвелт) 23.518 голосів, республиканці (Лондон) 15.997, Томас (дикий) 123, комуністи (Бравдер) 49, Унійна партія (Лемке) 334.

Унійною партією — якої офіційною назвою є „Унія суспільної справедливости" — кермує католицький священник Чаґлен, що здобув собі чималу популярність як „радієвий проповідник". Вона хоче вибитися на „третю партію" (побіч республиканської та демократичної), ще не дозріла до такої ролі, принайменьше, наскільки вірити анкеті.

Демократи сподіються, що Рузвелт переможе при виборах здобуваючи більшість 5 міл. голосів. (АТЕ).

Польонізаційна акція по наших селах та наша інертність.

У звязку з подвигами кс. Мальованого, про ганебну поведінку якого читачі „Діла" вже знають, слід згадати бодай декілька словами про польонізаційну акцію польського священника з Підвисокого, пов. Бережани, звідкіля походить кс. Мальований. Отже перед війною в сусіднім сєлі Куренах половина селян була греко-католиками, решта була римо-католицького обряду. Одначе завдяки недбальству наших тодішніх парохів у Куренах, Чесниках і в Липиці Горішній число греко-католиків стало меншати. Одночасно польський священник з Підвисокого розвів широку акцію за переходом наших людей на римо-католицький обряд. Польська школа і залізнича стація причинилися до збільшення латинників у Куренах і Липиці Горішній. Внаслідок такої послідовної польонізаційної акції втратили ми по війні зовсім сусіднє село Лопушну, пов Рогатин, а в Підвисокім залишилося вже лише кілька хат в греко-католиками. Якщо їх не стане, пропаде теж наша старенька 300-літня деревляна церква. Села Демня і Гутисько пов. Бережани вже майже зовсім спольонізовані. В Липиці Долішній йде тепер завзята польонізаційна акція, бо тут по війні створено самостійну латинську парохію. До збільшення латинників в околичних селах Підвисокого причинилася дуже парцеляція підчас якої землю продавано лише тим нашим селянам, які змінили свій обряд і перейшли на польське.

Одначе таких швидких поступів польонізаційна акція не зробилаб, якби ми послідовно вели освідомляючу акцію між нашим малоземельним селянством.

Велике кооперативне свято Борщівщини.

ПРИГОТУВАННЯ.

До передових кооперативних союзів у Східній Галичині належить Повітовий Союз Кооперативів у Борщеві, оснований перед десяти роками заходом пок. д-ра Андрія Лунева, обєднює сьогодні коло сто низових кооператив на терені двох повітів — борщівського і заліщицького — з централею у Борщеві і окремими складами: в Іваню Пустім і Тлустім, що їх обслуговує понад 30 службовиків. Згаданий П. С. К. занявся передовсім скупом збіжжя, висилаючи м. р. понад 150 ваґонів, а наладнавши вже комерційний апарат, сподівається у цьому році продати коло 500 ваґонів збіжжя. Надзірна Рада і Дирекція рішили відсвяткувати десятиліття своєї праці та попрохати до участи в ньому теж духовенство. В депутації до Преосв. Хомишина виїхали окремо дир. Дуткевич і д-р Шалаута з проханням дати дозвіл на полеву Службу Божу і особисто взяти участь у ювилею.

СТАНОВИЩЕ ЄПИС. ХОМИШИНА.

Єпископ д-р Хомишин, що ще передтим дістав письменне прохання, приняв депутацію, з місця згодився дати дозвіл на відправу полевої Служби Божої в неділю 4 жовтня ц. р. на площі у міському парку в Борщеві, заявляючи, що ще надумається, чи сам возьме особисту участь у ювилею. Тимчасом дирекція П. С. К. дістала 1 жовтня ц. р. таке письмо:

Ч. 5809/4.

До П. Т. Повітового Союза Кооператив в Борщеві.

„З огляду, що голова Надзірної Ради Повітового Союза Кооператив в Борщеві є знаним радикалом, а містоголова живе з чужою жінкою, яка перейшла на православіє та що один з Дирекції того Союза є пяниця, Епископський Ординаріят не може узглядити прохання того ж Союза на відправлення полевої Служби Божої дня 4 жовтня с. р. з нагоди Повітового Кооперативного Здвигу."

Від Епископського Ординаріяту.
Станиславів дня 28 вересня 1936 р.
† Григорій, Епископ."

Таке письмо Єп. Хомишина є нечуваною особистою образою на адресу провідних органів П. С. К. у Борщеві. Головою Надзірної Ради П. С. К. є довголітній місцевий суддя — нині на передчасній емеритурі і місцевий адвокат п. Степан Воркун, що ніколи не був радикалом і не належав та не належить до УСРП. відомий і заслужений у повіті наш громадянин; заступник голови Н. Ради є п. Микола Дівонько, селянин з Гуштинки, що вінчався у греко-кат. церкві, якого жінка — як і він сам та ціла його рідня є греко-катол. обряду та виконує всі релігійні практики. Дирекція П. С. К. є більшечленна і пяниць між нею не було і нема. Це фактичне вияснення. Не треба й казати, яке прикре враження зробив зміст цього письма, що вскорі став відомий у повіті. Очевидно, не було полевої Служби Божої і офіційної участи духовенства у здвизі.

СТАНОВИЩЕ СВІТСЬКОЇ ВЛАДИ.

Світська влада перепон не ставила. Місцеве старосто йшло по змозі на руку аранжерам, а тільки в останніх днях виринули деякі трудноці, які полагоджено інтервенцією посла д-ра Ст. Барана у тернопільського воєводи д-ра Білика і начальника суспільно-політичного виділу п. Белецького. Одержано теж дозвіл на т. зв. червоні карти для мешканців прикордонної смуги на поворот у забороненому нічному часі, про що повідомлено КОП.

ФОРМУВАННЯ ПОХОДУ.

Далеко за містом вже від 10 год. зачав формуватися похід на шляху біля будинків Тютюневого Монополю. Чудова погода і тепле ще осіннє сонце освітлює цікаву місцеву національну ношу. Що хвилини вмашеровують нові відділи з таблицями, які уставляються в ряди під командою впорядчиків. Усіх окремих відділів начисляють 80. Окремий відділ бандерії і покази сільсько-господарського знаряддя на возах разом з величезним снопом пшениці і женцями біля нього стають останні.

ПОХІД.

Точно в год. 12 в полудне розпочинається похід. На переді відділ луговиків, за ним музика (усіх орхестр у поході було пять), дальше великий шовковий зелений прапор П. С. К. У першому ряді походу йдуть: сен. д-р Антін Горбачевський, посли д-р Степан Баран і Зиновій Пеленський та інж. Микола Творидло. Дальше делеґати львівських централь і сусідних союзів, члени Надзірної Ради і Дирекції П. С. К., опісля чергою поодинокі кооперативи. Похід йде близько два кільометри через місто і ринок під Народній Дім, де поставлено окрему трибуну. У всіх вікнах домів, куди переходив похід, повно людей, що збитою масою залягли теж вільні місця по обох сторонах дороги. Військо, інтеліґенція і маломістечкові халатовці цікаво приглядаються походові, якого ще ніколи не бачили. Місцевий польський парох відправив скоріше Службу Божу, щоб дати своїм парохіянам спромогу приглянутися величавому українському святові.

ДЕФІЛЯДА.

На естраді перед Народнім Домом заняли місце члени Укр. Парл. Репрезентації: д-р А. Горбачевський, д-р Ст Баран і Зин. Пеленський, відпоручники львівських централь: інж. М. Творидло, п. Кіт, п. Скопляк, п. Конюх, п. Заяць — дир. Пенцак з Копичинець, гостя з Америки пані Курилова, б. сенатор В. Бараник з подругою та д-р М. Долинський зі Заліщик, члени Н. Ради і Дирекції П. С. К. та інші гості, між якими не було ніодного священника. Напроти естради орхестра. Бальоро машерує відділ за відділом при звуках орхестри і грімких оплесків кількатисячної публики.

ЄДИНИЙ СВЯЩЕННИК У ПОХОДІ.

Одним з перших відділів у дефіляді був великий відділ членів кооперативи у Глубічку. Викликав він величезний ентузіязм у присутних, бо у його проводі йшов старенький сиволосий о. парох Антін Казновський, що єдиний з духовенства як карний український громадянин мав цивільну відвагу взяти участь у здвизі та у поході. Його появу привитали присутні довгими оплесками і голосними окликами „слава". Між сторонньою публикою бачили ми ще шістьох наших священників, що з цікавости прийшли подивитися на великий здвиг збірної праці і зусиль, яких неодин з них був теж учасником. А сьогодні зі сорому (не за себе) ховався між чужою публикою — між жовнірами і жидами! — В дефіляді нараховано 1800 чвірок себто 7200. Поза походом число нашої публики перевищало 3.000 так що після усіх учасників, що прийшли на площу і взяли участь в академії, було понад 10.000.

АКАДЕМІЯ.

На обширній високій естраді заняли місце злучені хори з Борщева, Заліщик, Волковець і Кривча під дириґентурою п. Василькова. Перед естрадою пять орхестр — Копичинці, Касперівці, Торське (обі останні зі заліщицького повіту), Ланівці та злучена орхестра зі Скали і Циган. На переді естради голова Надз. Ради П. С. К., відпоручники УПР, львівських централь та сумежних повітів і гості, між ними пані Курилова з Америки і п. Марія Бараникова зі Заліщик. Довкола на великій площі торговиці море голов. Через вітальну браму входять щораз нові ряди. Чути голос трубки і розпочинається академія.

Перший промовив п. Степан Воркун як голова Надз. Ради П. С. К. У своїй промові підчеркнув бесідник основні кооперативні ідеї і перейшовши на місцеві справи, згадав про тих, що трудилися для просвіти і кооперації, а саме пок. д-ра Михайла Дорундяка, основника філії „Просвіти", Нар. Дому й інших установ та пок. д-ра Андрія Лунева, основника і першого керманича П. С. К. Привитавши присутніх делеґатів, закінчив промову окликом на честь і славу української кооперації, після чого злучені хори відспівали кооперативний гимн. Почалися промови-привіти. Промовляли: сенатор д-р Горбачевський від Укр. Парл. Репрезентації, пос. Пеленський від Рев. Союзу Укр. Кооператив, потім хори відспівали „За рідний край"; інж. Творидло від Центросоюзу, інспектор Кіт від Нар. Торговлі — орхестра, — п. Скопляк від Союзу Укр. Купців і Промисловців — хори „Задзвенімо", — п. Заяць від Суспільного Промислу, п. Пенцак від П. С. К. в Чорткові і Копичинцях, — орхестра, — і врешті б.

сенатор Василь Бараник зі Заліщик як колишній повітовий комісар у Борщеві за укр. влади. На його бальору промову відспівали хори та присутні при звуках орхестр національний гимн і на цьому покінчено академію в год. 3 по пол.

ВИСТАВА.

У великій салі Нар. Дому та у численних бічних кімнатах, отворено виставу предметів, що витворює їх укр. кооперація, чи наші приватні підприємства. Експонати має кількадесять виставців: Нар. Торговля, Центросоюз, Маслосоюз, Будучність, Сусп. Промисл та багато інших. Вистава триватиме до 11 жовтня ц. р. і їй належиться окрема згадка.

СПІЛЬНА ТРАПЕЗА.

Після оглядин вистави, управа П. С. К. запросила делегатів і гостей до кімнат П. С. К. на спільну трапезу. При співі і товариській гутірці проведено кілька приємних годин, при чому присутні у коротких промовах висказували свої думки і погляди на кооперативні теми. І тут не було ні одного священника, як не було його з причини становища Єп. Хомишина взагалі у цілому святі, найбільшому, яке досі бачила Борщівщина.

ПОХОРОНИ ПРЕМ. ҐЕМБЕША.

БУДАПЕШТ, 10. 10. ПАТ. Сьогодні відбулися в Будапешті похорони бл. п. прем. Ґембеша. В похоронах взяли участь величезні маси населення, делегації селян з цілої Мадярщини, шкільна молодь і т. д. На усіх державних будинках висять жалібні прапори. Біля домовини зложили сотні вінців. Почесну сторожу держить парляментарна ґвардія. На похорони приїхали представники чужих держав, між ними канцлер Шушніґ, мін. Чіяно, прем. Ґерінґ і ін. Над домовиною промовляли еванг. епископ Рафай, віцепрем. Дараний, представники законодатних палат і представник урядової партії.

У фабриках припинили на 10 хвилин працю. В год. 1-шій похоронний похід прийшов на цвинтар, де по відправі, останніх торжествах і почесній сальві опустили домовину до гробу.

—o—

МІН. ДАРАНИЙ ПРЕМІЄРОМ.

БУДАПЕШТ, 10. 10. ПАТ. З міродатних джерел повідомляють, що в недільнім урядовім деннику появиться відручне письмо реґента, що іменує міністра хліборобства Дараний мадярським премієром.

НОВИНКИ.

— **Килими глинянські, Федоришин, Львів, площа св. Духа.** Приймає також до **направи** дивани. 2752 5—10

— **Маґазин постелі Р. Джала, Львів,** Хорущини 5 (побіч кіна „Апольо") поручає ковдри, матраци, постелеве біля і ін. Переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. 1799 57-100

— **Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них,** по найдешевших цінах, прецизійна направа машин всяких систем поручає **Юліян Ломаґа — Львів, ул. Валова 11.** Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах. 81-115

— **Осінні всестудентські вечерниці** дня 17. X. в жовтій салі Народнього Дому і салі Бесіди. Дохід на добродійні цілі.

— **Пастеризоване молоко лікарством.** У дитячому шпиталю, Фуґлебаккен, переведено цікаві досліди над кормленням дітей, хорих на шкорбут, пастеризованим молоком. Стверджено, що молоко пастеризоване при помочі т. зв. короткотревалої пастеризації (тим способом пастеризує молоко між іншим і „Маслосоюз") — має неушкоджені вітаміни „С" і завдяки цьому є дуже добрим ліком проти шкорбуту. Діти хорі на шкорбут, що пили по 500 гр. денно того молока, вже по 6 днях виказували дуже значну поправу здоровля. 2/50

— **Важне для співаків і хорів.** В книгарні „Рідної Школи" Львів, вул. Сикстуська ч. 20, можна дістати такі **нові ноти** відомого нашого композитора **Михайла Гайворонського: І. Українські народні пісні** (мішаний хор): Гуцульське різдво: 1. колядка — 75 сот.; 2. Пльис — 75 сот. 3. Круглык — 75 сот.; 4. Щедрівка — 75 сот. **Лемківщина:** Моя мила — 75 сот.; Одкаль сонечко сходило — 75 сот. **Полісся:** Невістонька — 75 сот.; Верба-ж моя — 75 сот сот. **II. Пісні У. С. С.: Сольоспіви** (5 пісень) — 3 зол.; **Мішаний хор** (10 пісень) — 4 зол.; **Однородний хор** (10 пісень) — 3 зол. 2865

— **Для дитини.** Одним з найбільш характеристичних рис теперішніх часів є збільшена дбайливість про здоровле, гиґієну, духовий як і фізичний розвій дитини. У теперішніх тяжких часах хочемо наші діти загартувати, дати їм відповідну поживу, бо вона є підставою розвою нашого молодого покоління. Нова чоколяда **„Для Дитини"** продукції відомомої львівської фабрики Бранка А. С., має виключно тільки ті складники, яких потребує орґанізм дитини, себто шляхотне ароматичне і дбайливо очищені і перемелені какаові зерна, сметанку при високій температурі стерилізовану і найліпшу цукрову рафінаду. Жадних шкідливих субстанцій, домішок і приправ, жадних синтетичних складників і суроґатів! Чоколяда **„Для** чоколяда **„Для Дитини"** це наймиліший, най- **Дитини"** буде смакувати дітям, як жадна інша, ліпший і найвідповідніший дарунок доброї мами для своєї дитини.

— **Співаки позір!** Проби Спів. Тов. „Сурма" починаються в понеділок 12. жовтня 1936 р. в малій салі Лисенка в год. 19.30. Проби відбуватимуться кожного понеділка і четверга в год. 19.30. Нових членів приймають у часі двох перших проб. 2847 1-1

— **Велика правнича книга м-ра М. Топольницького „Підручник нового закону про зобовязання"** викликала в краю велике **зацікавлення.** Книга зясовує точно дуже важні нові приписи закону про купно-продаж, наєм, вигоду, аренду, даровизну, дожиттє і т. д. Вона необхідна для кожного ділового громадянина, для товариств, читалень і кооператив. **Наклад книги вже на вичерпанні!** З невеликого запасу можна ще набути її тільки в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. і в Книг. „Рідна Школа", Львів, Сикстуська 22. Ціна книги разом з почт. опл. зол. 4.50. **Книги не повинно бракнути, зокрема в ніодній читальняній бібліотеці!** 2855 2—2

— **Концерт югославянської музики** відбудеться 16. жовтня в салі Муз. Т-ва у Львові. У програму входять твори старших і молодших югославянських композиторів. Атракцією цього вечора буде виступ відомої білгородської співачки Людмили Слатіни, яка приїде спеціяльно на цей вечір. Вона має меццо-сопран із широкою скалею, багатий репертуар та всі найкращі зверхні прикмети. Фортепянові твори югославянських композиторів виконає проф. Петро Думічіч із Загребу.

— **Фільософічний журнал.** Як подають „Дзвони", у Львові почав виходити під редакцією д-ра К. Чеховича піврічний журнал „Дзвони", присвячений славянській фільософії. Є це орган семинара славянської фільоґогії фільософічного факультету Української Богословської Академії.

Ч. 2??

†

о. ПЕТРО СТЕРНЮК

парох Пустомит

довголітній член многих культ.-освітн. укр. установ помер ненадійно на запалення легенів дня 10. жовтня ц. р. Похорон на місцевий цвинтар відбудеться у вівторок дня 13. ц. м. в год. 9. рано.

В. Й. П.

— **„Сигнали" далі виходитимуть.** Горадське староство дозволило на дальше видавання польського журналу „Сигнали" після доповнення формальних законних вимог, як додаткове вголошення ...

— **На баламучення народу.** У Львові появилося перше число нового москвофільського тижневика „Наше Слово", яке видає Теодор Сушко. За відповідальний редактор фіґурує А. І. Ясенко. Нема сумніву, що на українську народню масу цей кацапський свисток не буде мати найменшого впливу.

— **Памятниками хочуть заллити Львів.** Крім памятника марш. Пілсудського при вул. Потоцькій рішено поставити в парку Кілінського памятник польській поетці Конопніцкій. При тій нагоді „Львовскі Дзеннік Народови" пригадує на буту справу памятників Костюшка, що мав стати перед університетом, біскупа Бандурського та врешті Словацького перед міським театром. На все те покищо брак грошей.

Адміністрація „ФРОНТОМ" повідомляє своїх Вп. Передплатників, Кольпортерів, Читачів і Прихильників, що **чергове (3-тє) число „Фронту"** вийде щойно після 20. жовтня ц. р. з причин від нас незалежних. Після цього речинця газета виходитиме правильно.

— **Українські справи в німецькій пресі.** В останньому часі появилося в берлінській пресі немало більших статтей, між ними й передовиць, присвячених українським актуальним справам, зокрема ж трагічному положенню українства у Совітській Україні та питанню автономії на Підкарпатській Руси. Особливо цінні статті дипл. ін. **Барґеля** про „совітську пригривку над Дністром" („Дойтше Альгемайне Цайтунг" з 2. жовтня) й відомого кореспондента Р. Брандта „Чоловік — це ніщо" в „Берл. Льокаль-Анцайгер" з 2. жовтня) з вірною оцінкою екстермінаційної большевицької політики проти українців. Незвичайно симпатичні для нас статті, передруковані теж в інших, провінціональних газетах, появилися дуже поширені між німецьким селянством і робітництвом газети „Національ-соц. Ляндпост" (ч. з 18. вересня: Боротьба українського народу), „Арбайтертум" (ч. з 9. вересня: „Вмираюча Україна") і „Дойтше Арбайтс-Кореспонденц" (чч. з 6. і 20. вересня: „Червона армія — і лихоліття української людности" і „Нема навіть паперу, щоб накритись"). На окрему увагу заслугують змістовні й старанні статті д-ра Г. ...фа, особливо його більша праця про нашу культуру й наші кооперативи, поміщена в поважному журналі „Ляндвіртшафтліхе Пресе". — ...

— **Посвячення 10 людових домів.** Терно... на буде в найближчому часі ущасливлена ... вими людовими домами, які будуть при дотації урядових чинників „Товариства школи людовей". Куратор будови людових домів, староста Маліцький визначив посвячення нових домів на 11. ц. м. в Яструбкові і Денисові, 18. ц. м. в Кнопківці, 25. ц. м. в Скоморохах і Мазярні, 1. листопада в Луці, 15. листопада в Цеброві (також школи), 22. листопада в Дичкові, 29. листопада в Білій, 6. грудня в Хатках, 15. грудня в Милашівцях. Отже як гриби по дощі.

— **Води прибувають.** Приходять вістки, що наслідком останніх дощів сильно прибувають води в ріках Сх. Галичини. Найбільше прибув Дністер, де рівень води піднісся на 80 цм.

— **Обовязки вчительства підчас шкільних богослужень.** Оголошено розпорядок міністерства освіти у справі виконування закону про службові обовязки вчительства. Розпорядок пригадує текст службової присяги і постановляє, що там, де шкільна молодь бере збірну участь у богослуженнях, які спеціяльно уладжуються для неї, вчительство обовязане в час, коли збирається молодь, а також підчас богослужения та проповіди, виконувати опіку над молодою та нагляд над її поведенням.

— **Нагорода за кольоніяльну статтю.** Управа морської й кольоніяльної ліґи оголосила конкурс на найкращу кольоніяльну статтю, поміщену в пресі в часі між 15. і 28. листопада ц. р. Призначено чотири нагороди: 500, 300, 200 і 100 зол. Видруковані статті присилати на адресу: Праса ...

во пропагандовий відділ головної управи Морської і Кольоніяльної Ліги, Варшава, вул. Відокс 10 III з дописком „На пресовий конкурс".

— **Львівська хроніка.** Невідомі злодії вкрали в ночі з овочарні Савла Данцера при вул. Коперника ч. 23, чоколяди, консерв і папіросок, усе вартости около 1.000 зл. — З текстильної крамниці при вул. Ашкеназого, вкрали злодії светери й хусточки вартости 240 зл. Поліція арештувала Бр. Кшевінського та Фр. Леськовича зі Замарстинова, а товари відібрали. — В домі при вул. Лісній ч. 7, відобрав собі життя студент III. р. політехніки, Йосиф Дельонґ, перетявши собі бритвою жилу в лівій руці. Смерть настала наслідком упливу крови.

— **За комунізм.** Перед судом присяжних у Львові, відповідав трикотарський робітник А. Гохнер за комуністичну діяльність. Присяжні судді затвердили 7 голосами акт обвинувачення, наслідком чого Гохнера засуджено на 4 роки вязниці.

— **Відтиски пальців зрадили.** Перед судом присяжних у Львові розпочався процес проти робітника Богдана Федика, родом із Дрогобича, що в грудні м. р. вдусив у мешканні свого шваґра при вул. Замойського служницю Катерину Веселу задля грабунку. Злочинця зрадили відтиски пальців, які полишив на бляшаних пушках.

— **До арештування адв. д-ра Шайовича у Відні.** Довідуємося, що арештований на днях у Відні адв. д-р Шайович не був ніколи співдиректором „Защити Землі" і взагалі не стояв ніколи в ніяких звязках з тою установою.

— **Краєва хроніка.** До городського суду в Городенці вломилися невідомі людці і розбили залізні двері кімнати, в якій находиться каса та переховуються депозити. Не нарушуючи каси, вломники розбили скриню зі судовими депозитами і вкрали дві кріси й автоматичний пістолет. — У Грабівці пов. Калуш відбувся в домі Федора Романова празник, на якому пили денатурований спіритус. Всі затроїлися, а сам господар помер. — У Хриплині пов. Станиславів Іван Ящак з трьома товаришами напав у звязку з особистими порахунками на мешкання Романа Данилюка і вбив його. Душогубів арештовано. — У Скольому скажений пес покусав Любомира Пельдера й Омеляна Вільчинського. — В Таврові пов. Бережани побилися в коршмі, як повідомляє ПАТ, людці з місцевого шумовиння, при чому одного вбито, а кількох ранено. — В Гіречку під Перемишлем викинув Сян тіло Юлії Бульвінської, жінки промисловця, яка перед тижнем, посварившись зріднею, вийшла була з дому і більше не вернулась.

— **Втікачі з Чортівського острова.** З вязниці на Чортівськім острові (Франц. Ґуяна) втікло ще 19. м. м. пятьох вязнів і після авантурничих пригод у джунґлях Каєни та жахливої плавби морем дістались на острів Трінідад. По морю втікали на малім човні, перепливши дорогу на 700 морських миль. Були це два французи та один італієць, бельґієць і корсиканець. Втікачі оповідали, що підчас 14-денної морської подорожі вони мали тільки кілька літрів води і невелику скількість тютюну. Коли дістались до порту на Трінідаді, були такі виснажені, що мусіли відставити їх до шпиталю. Із Чортівського острову втікло в останньому часі 20 вязнів.

— **„Стшельци" вбили двох українців.** Як відомо, в селі Таврові, пов. Бережани, вбито 2. ц. м. відступним способом двох братів, Олексу й Антона Загребельних. Три члени місцевого „Стшельца", озброєні в сокири і багнети, викликали вечером Олексу Загребельного з хати і на дворі зарубали його та закололи. Те саме зробили з Антоном, що вибіг рятувати брата. Знаємо, що поліція з Будилова не занялась зразу вбивниками, але арештувала їх аж тоді, коли на кінце приїхав комісар і велів арештувати злочинців. В неділю, 4. ц. м. відбувся похорон обох братів при участи шістьох священників і великого здвигу народу з цілої околиці. Грали дві орхестри й співали два хори. На могилі зложено багато вінків від ріжних установ, в яких оба брати були членами. Біля хати попращав обох хлопців від родини та всіх установ о. д-р В. Левицький а над могилою промовив о. В. Мушкевич.

— **Велика снігова хуртовина** лютилася в днях 6—8 ц. м. на Підкарпатті, головно в Дрогобиччині та Самбірщині. На терені дрогобицького повіту буря звалила кількасот дерев а навіть чимало телеґрафічних стовпів, перервавши дроти. Майже половину овочевих, придорожних і лісних дерев ушкодило. Земля покрилася снігом, під яким лежить ще незібрана бараболя, буряки та капуста. Сільські господарі в розпуці.

— **Процес ОУН.** Перед окружним судом у Бережанах розпочався процес проти 19 українців з Німчина і Денешковець, пов. Рогатин і з Перлович, станиславівського повіту. Акт обвинувачення закидує їм належання до ОУН та інші проступки. Боронять адвокати: д-р В. Бемко, д-р М. Західний і м-р В. Логуш.

— **Трійливі цукорки.** До мешкання Василя Ручки в Юськовичах, пов. Золочів, прийшов якийсь пройдисвіт, що збирав замовлення на образи. Підчас розмови він почастував Ручку, його сина та Павла Допелича, що находився тоді в його хаті, цукорками і не продавши образу, вийшов. Незабаром Ручка, син і Допелич дістали шлункових болів і корчів у ногах. Того самого дня Допелич помер серед проявів затроєння. Ручка і син боряться зі смертю. За таємничим продавцем шукає поліція.

— **Виповіли умови тютюневим гуртівням.** Польський тютюневий монополь виповів дотеперішні умови всім гуртівням, що продають тютюневі вироби. Цим хотять унормувати взаємини між дирекцією монополю й гуртівниками, а зокрема зарадити поважнішому зменшенню продажі тютюневих виробів, що виявилося по введенню вільної торгівлі в подрібній продажі.

— **Сконфісковано брошуру** п. з. „Боротьба за краще завтра", яку написав Олександер Іжицький, а видало протиалькогольне Т-во „Тверезість". Цензура добачила в брошурі образу польського війська.

— **Обікрали почту.** До почтового будинку в Гологорах пов. Золочів вломилися злодії й вкрали дві підручні каси з готівкою 3.000 зол., почтові значки, стемплі і почтові бляндкети.

— **Асекураційні ошукання.** В окружному суді в Перемишлі, скінчився процес асекураційних ошуканців з Яворова. Головного героя процесу, Ізака Шнаєра засуджено на 7 літ, Дмитра Пісоцького на 3 і пів, Песя Шнаєр на 1 рік і Н. Фірзецера на 10 місяців вязниці. Чотирьох обвинувачених увільнили.

— **Катастрофальна осінь.** Із Сільщини повідомляють, що там уже дванацять днів тревас слота, а від пятьох днів паде густий мокрий сніг. Дерева ще в листі, отже сніг купами обсідає де-

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

САЛО.

„Пролетарська Правда" з дня 20. 9. пише, що на совітських залізницях істнує страшний неалд. Зокрема панує нелад по стаціях. Начальники стацій дістали гострий приказ усунути всі недомагання.

Начальник стації товариш Туманков покликав своїх співробітників і доручив їм завести лад на стації підчас приїзду поїздів.

— Жалуються, що нема в нас порядку на стації. Щоб мені ніякого неладу більше не було. Зрозуміли?

— Зрозуміли, товаришу начальник, тільки не зрозуміли, що маємо робити.

— Загнати пасажирів до ждальні — воркнув начальник.

— Адже в нас ждальні нема! — відповіли хором всі залізничники.

— Мусить бути. В загороді, де вантажать безроги, поставити лавки і хай там пасажири чекають, поки не приїде поїзд...

— Слухаємо, товаришу начальнику, але там є другий вихід... Хіба цілу стацію загородити?

— Протягнути туди мотуз, щоб усі стримувались.

Коли прийшли пасажири, дижурний з червоною опаскою на рукаві впихав їх мовчки до загороди

— Куди? — допитувались.

— Туди... І поки не приїде поїзд, сидіти там тихо.

Сидіти тихо в Совітах уміють і з тим приказом не було клопоту. Вправді одна баба з клунком, мабуть із куркулів, намагалась проскнутися попід мотуз на перон, але другий дижурний схопив її за спідницю і ситуація та наказ начальства були врятовані.

В загороді назбиралось людей щось із дві сотні.

Раптом загудів поїзд і в загороді зашуміло немов в улию. Всі почали пхатись до проходу. Баба з клунком перша. Счинився крик, гей на ярмарку...

— Пускай, товариш, — репетувала баба — бо клунок розірвуть.

— Ну й люди!.. — хвилювався дижурний намагаючись стримати юрбу.

Начальник стояв на пероні та криками заохочував дижурних:

— Тримай, Копитніков! Не пускай! Лад мусить бути!

А за той час дихавичний поїзд заїхав на стацію.

— Тепер пускай! — скомандував начальник. — тільки по одному...

Не скінчив, бо в тій хвилині мотуз тріс, Копитніков і дижурні щезли у товпі, баба з клунком запищала дивними голосами, її клунок закрутився над головами, як нераз крутиться на річнім вирі порожна коробка... Щось гаратнуло товариша начальника по висках, аж йому світ затроцькістився. В очах заблищали червоні звізди і... більше не памятав. Хвиля пасажирів кинулась прожогом до поїзду, щоб захопити місце. Задні напирали на передних, передні верещали під небеса... Десь дзенькнуло... Це вилетіли останні шибки у вікнах вагону.

Машина свистала, а баба, що згубила клунок, репетувала:

— Гей, товариші, змилуйтесь... Сало!... Цілий фунт сала!... Пустіть. Люди, людоньки, ратуйте моє сало!..

Але хвиля перла вперед і занесла її до вагону. По хвилині появилася у вікні:

— Сало! Моє сало! — і намагалася вискочити крізь вікно та ноги застрягли в юрбі.

Поїзд застогнав, пчихнув парою, як закатарений пияк і загупотів по рейках. Крик баби перемінився у розпучливий зойк:

— Са—ло! Ой, сало, за останні гроші купила сало...

Вже поїзд щез за зворотницями, а у скреготливому ритмі коліс акомпаніювало повне жалю й одчаю:

— Са—а—а—ло...

— ... а—а—а—ло...

— — — — — — —

По півгодині прочуняли́сь і товариш начальник і дижурні. Копитніков піднявся постогнуючи і тріюмфально підсунув начальникові під ніс... сало.

Товариш начальник задоволено усміхнувся. Колиж „Пролетарська Правда" з дня 1. 10. написала, що

„Розпорядки, які мали завести лад на залізничих стаціях збільшили тільки хаос і принесли шкоди державній залізниці"...

товариш начальник не міг ніяким чудом зрозуміти цієї статті.

Адже чародійний мотуз виловлював по салі за кожним разом якісь нові „скарби".

Гіякинт Брунька.

рева і робить великі шкоди. Молоді щепи, особливо буйніші, поломані, деякі цілковито. Також старші дерева в садах, при дорогах і в лісі понищені, немов по найбільшій бурі. Бульба у 80 проц. не викопана, а озимина ще не засіяна. Отава ще в полі, а худоба стоїть у стайні. Це вже друга така катастрофальна слота цього року.

— **Арештування комуністів.** В Люблинщині, головно в повіті Замостє і на Грубешівщині в останніх часах був помітний ріст комунізму. У звязку з тим поліція почала ліквідацію комуністичних гнізд: в Лукові арештували визначного комуністичного діяча Снежку та Яблонського. В Межирічі арештували агітатора, який прибув з Варшави. Також у Соколові арештовано багато осіб. Загалом у Грубешівщині опинилось у вязниці 15 комуністів.

— **Завалився 3-поверховий дім** при вул. Марушевського у Варшаві. Катастрофа сколїлася наслідком нарушення ґрунту будовою сусіднього дому. Будова триває вже два місяці і робітники ушкодили фундаменти сусідного замешкалого дому. Від кількох днів мешканці чули, як тріщали стіни, а на фронті зарисувалася велика щілина. Наказано з уряду негайну евакуацію і коли виходив останній льокатор, завалився третій поверх, а за ним другий. Арештовано інж. Риковського й трьох майстрів, що будували сусідній дім.

— **Клопіт з ластівками.** Несподіваний прихід зими в Югославії заскочив також мандрівні птиці. Над місцевістю Карловач перелетіла недавно хмара ластівок, зложена з кількох тисяч штук. Птички осіли на землю і були такі змерзлі, що не могли рушатися й давали себе зовсім свобідно ловити. З доручення охорони звірят, ластівки запаковано до скринь і в огрітих вагонах відослано до Спліту. Однак у Спліті було також так зимно, що птиці не можна було випустити на волю і тепер мають їх вислати кораблем до Африки. Цілий транспорт обіймає 3.560 ластівок.

З кіна.

КІНА: „КОПЕРНИК“ і „МАРУСЕНЬКА“: ПАСТЕР“.

Попередила цю фільму рекляма, що дуже незадарно підкреслювала, якто така фільма не потребує ніякої реклями, бо вона сама себе хвалить і що це один із епохових творів кінематографії у двох половинах глобу. Така рекляма попереджує майже кожну фільму і вона не робить уже ніякого враження.

„Пастер“ — імення, що загалові говорить мало. Мало в кого зможе воно розбудити асоціяцію із прикметником „пастеризований“, яке від нього виводиться. Фільма, що зображує боротьбу великого вченого з мікробами і своїм середовищем, справді небуденна тим, що такі сюжети використовувало досі кінове виробництво дуже рідко і з малим успіхом. Коли йде про діячів, що мають бурхливе життя, тоді легко показати їх на тлі подій, так мовити „в огні боротьби“ Коли кіно хоче представити працю вченого, тоді воно звертає найчастіше увагу на наукові факти, які передає у формі викладу з образками. Одну спробу фільми з Пастером зробили вже французи і вона закінчилася повною невдачею, саме через свої занадто дидактичні риси. Американці підійшли до цієї теми з анекдотичного боку. Відтворили домашнє життя вченого, показали його товаришів-лікарів, а головно підкреслили дуже сильно заскорузлість у сфері спеціялістів, які бороняться перед усякою занадто сміливою спробою змінити дотеперішні способи лікування.

Фільма перевантажена. Життя великого бактеріольога зведене до кількох головних моментів. Глядач не потребує нічого знати про те, як Пастер здавав іспити і докторат, як став професором фізики і потім хемії у Дижоні, Штрабурзі та Ліль. Навіть його заслуги для розвитку винограду та шовкопрядки у Франції згадані тільки мимоходом. Дуже щасливо вибраний момент конфлікту з цісарем, щоб піднести момент самотного відокремлення непризнаного вченого. З нововідкритих щеплень Пастера вибрані дуже ефектовні експерименти з вівцями та скажениною собак і людей. Сцена, як учені закладаються і та друга, як люди зїзджаються оглядати щеплені вівці — зааранжовані драматично, але без кінового переборщення. Боротьба малого хлопчини із сказом, самого Пастера із своїм паралїжем, праці в хемічній лябораторії, не мають у собі нічого з того дешевого патосу, який вкладають кінорежисери в такі сцени.

Головну ролю доручили відомому акторові Паольо Муні (здається еспанському американцеві), що досі виступав тільки у фільмах сензаційних і грав на нервах сильними жестами та пронизливим голосом. Муні перемінився у Пастера не тільки зверхнім виглядом, але всіма рухами, зосередженими, — голосом і мімікою, що висловлювали скромність і доброту. Не диво, що неодин раз на очі глядачів напливали сльози зворушення.

У фільмі збережена неодна правдива подробиця з життя Пастера. Думка там повторена кимось, що завдяки винаходам Пастера можна покрити всі воєнні довги Франції після програної війни з Німеччиною 1870 р. — належить відомому англійському вченому Гакслеєві.

м. р.

ДИВОГЛЯДИ.

БАТЬКО ЗАСТУПАЄ СИНА В ШКОЛІ

В ніякій іншій державі нема такої глибоко закоріненої обовязковости, як у Японії Одного дня зявився в шестій клясі мужеської гімназії у Токіо старший, шпакуватий панок і не оглядаючись на цікаві погляди учнів, сів у лавці та спокійно чекав приходу учителя. Щойно, коли прийшов учитель, він устав і вияснив у чому річ. Його син занедужав, лежить у ліжку й не може ходити до школи. Щоби не було перерви в науці, батько рішився сам ходити до школи, слухати викладів і повторяти в дома синові всі лекції.

—o—

Дописи.

СКОЛЄ.

Організація купців у Сколім. Дня 21. м. м. відбулися сходини українських купців зі Сколього, щоб оснувати Філію С. У. К. Підписано заяви, статути, зложено членські вкладки і внесено подання до Староства. Всі українські купці у Сколівщині мають зголоситись у п. Михайла Бузьби в „Гігієні“ коло почти в Сколім, щоб зареєструватися і приступити до своєї станової організації.

Посвячення Народнього Дому в Ямельниці. Невелике, але свідоме та зорганізоване село Ямельниця власними силами вибудувало гарний народній дім, якого торжественне посвячення відбулось 20. м. м. Торжественне богослуження відправив старенький о. парох М. з Орового в асисті о. Чумала і о. Ганущака, співав хор зі Сопота. Величавий похід, енергійно зорганізований м-ром Ценком і впорядчиками в числі понад 2.000 учасників зі всіх сусідних сіл передефілював перед делегатами, відтак відбулось посвячення і академія. Вступне слово [illegible] голосив о. Чумало, кооп. гимн відспівав хор [illegible] опісля слідували привіти від скільських і [illegible] нов та РСУК. Приграввала дута орхестра [illegible] Вижнього. Підготова до свята належить [illegible] слабше. Організатори, Управа чи Н. Р. [illegible] багато алькоголю, бо в буфеті не було [illegible] лиш пиво (перший і мабуть останній [illegible] щині), не могла на час доставити ф[illegible] орхестра таки пішки помандрувала до дому і [illegible] кало огірчення так у делегатів, як у молоді [illegible] молоді.

Свято в честь Франка в Тишівниці. Дня [illegible] відбулось величаве свято в честь Івана Франка [illegible] Кружка Р. Ш. в Тишівниці при співучасти [illegible] Ш. зі Синевідська Вижнього і Нижнього. [illegible] чів. Виведено кільканацять вправ і танців, [illegible] вав кілька пісень, а на закінчення відбулася [illegible] перед прапором і делегатами, по якій м-р Ценко [illegible] гив до молоді та понад 1.000 гостей про [illegible] Франка та візвав до праці, організації і боротьби з [illegible] мунізмом.

ЯВОРІ[illegible]

Загальні Збори Батьківського Кружка при [illegible] СС. Василіянок. Батьківський Кружок при [illegible] Василіянок у Яворові відбув мин. неділі загальні [illegible] при доволі великій скількости родичів та [illegible] Зборами проводив голова о. Мокрінський, що [illegible] ховне значіння кружків при школах. [illegible] минулорічну діяльність Кружка, то була вона [illegible] проявлялась у тих ділянках, що їх вимагало [illegible] добро школи та молоді і співпраця дому зі школою. [illegible] звіту скарбника п. Демкосичової довідуємося, [illegible] шевий оборот Кружка дійшов до 2.000 зол., що [illegible] Яворів, є дуже багато. З дальших звітів довідуємося [illegible] явні, що фреквенція молоді як у вселюдній школі [illegible] і в гімназії СС. Василіянок цього року значно [illegible] Причиною цього є зрозуміння у нашої суспільности [illegible] чіння, що його має монастирське виховання для [illegible] Молодь дівоча по скінченій науці виходить з монастиря, будучи пристосібленою до життя, до того з [illegible] ми задатками релігійними й національними. При [illegible] зборів подякував представник родичів СС. Василіянкам за їх повну посвяти працю, що приносить [illegible] українському народові.

ДОЛИНЩИНА.

Збірка на сирітський захист у Долині. По [illegible] збірковій акції вдалося закупити в Долині [illegible] дім на сирітський захист за кілька тисяч [illegible] сплату решти довгу і на уладження [illegible] зол. Управа сирітського захисту ім. Митрополита Шептицького виєднала у старостві в Долині дозвіл [illegible] переведення збірки на цю ціль в цілому повіті [illegible] до 31. жовтня ц. р. З цією метою управа [illegible] тається з покликом до духовенства долинського [illegible] щоб занялося збіркою датків на сирітський захист.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

Посвячення монастиря і захоронки СС. Студиток в Гаях Великих. Дня 20. м. м. парох Тернополя о. [illegible] Громницький в асисті о. ігумена Породка (о. Редемптористів) і довколичних священиків посвятив [illegible] монастир СС. Студиток з каплицею і захоронкою в Гаях Великих, тепер на передмісті Тернополя. Монастир і захоронку збудували СС. Студитки з добровільних [illegible] ків зі сіл і міст Тернопільщини на площі [illegible] сестер Кучерівних з Гаїв Великих, які вступили в [illegible] до монастиря СС. Студиток у Якторові. Весь [illegible] ток записали сестри: Софія, Віра і Надія та Любов ([illegible] останні вже покійні) на монастир. До будови [illegible] ря причинилися теж датками громадяни Гаїв [illegible] більшими жертвами митрополит Шептицький, [illegible] СС. Студиток у Якторові і кооп. „Будучність“ у [illegible] полі. В неділю 20. м. м. відправив о. парох В. Громницький благодарну Службу Божу в дочерній церкві в [illegible] Вел. По богослуженні вийшов з церкви великий [illegible] сійний похід з хором та орхестрою на місце [illegible] ня монастиря, де вже прийшла процесія з Тернополя [illegible] проводом о. ігумена Породка. Першу Службу Божу в [illegible] плиці новопосвяченого монастиря відправив о. ігумен Породко в асисті о. Юрика та о. Кордуби з [illegible] Гарне враження робив шпалір кількасотки [illegible] диток, які під проводом своєї ігумені. [illegible] на це свято з різних монастирів. По богослуженні [illegible] голосив о. ігумен гарну проповідь про достоїнство і [illegible] бовязки черниць та про значіння монастиря для Гаїв Великих і для цілої околиці. Слід підкреслити, [illegible] дяки невтомній праці місцевого о. пароха з [illegible] вийшло вже багато священиків, черців і черниць. [illegible] че найкращим осягом є монастир СС. Студиток, [illegible] нуть тепер до помочі в душпастирській праці [illegible]

ВОЙНИЛІВЩИНА.

День „Сільського Господаря" у Войнилові. Заходом ... „Сільського Господаря", при співучасти філії ... „Просвіти", відбувся у Войнилові в неділю 4. жовтня ц. р. „День Сільського Господаря". Вже з-за самого ранку ... почали напливати до містечка Войнилова зорганізовані ... сіл Войнилівщини, прямуючи до церкви, де о. ... Л. Зарицький, голова почесного комітету свята, в ... о. С. Іванчишина, о. А. Гургули й о. Дячиля відправили торжественне богослуження і панахиду за по... членів „Сільського Господаря". Підчас богослужения співав мішаний хор читальні в Сівці Войн. під ... мгра А. Чолія. По відправі в церкві уложено ... похід з алегоричними возами „Просвіти" і „Сільського Господаря", який провадила гарно прибрана у козацькі строї кінна бандерія під проводом п. П. ... Похід зложений з близько трьох тисяч учасників з таблицями поодиноких товариств перейшов вулицями Войнилова і спрямувався на площу Рідної Молочарні, де відбулася дефіляда і святочна академія. Академію отворив змістовною промовою інж. Р. М. і голова кружка „С. Госп." та інструктор Маслосоюзу д-р Нестор Рудницький. Далі йшли промови і привіти: посла Дмитра Великановича, представника Маслосоюзу інж. Йовика, дир. П. С. К. в Калуші п. Рубльова та інж. Дудара від філії „С. Г." в Галичі. Від жіноцтва Войнилівщини зложила привіт селянка з Сівки Войн., після чого змагуни Х. В. М. М. Пасічна з Долпотова і Мих. Петрів з Довгої Войн. віддекламували дві декламації. Звучені хори Войнилова, Сільця, Середнього, Сівки Войн. і Кудлатівки під диригентурою п. Теодора Олійника, організатора філії „Просвіти" у Войнилові, відспівали дві пісні і закінчили академію національним гимном. По академії інж. Дубрівний, повіт. агроном при філії „С. Госп." в Калуші, вручив ножиці послові Д. Великановичеві, який, перетявши стяжку на входових дверях, отворив виставу праць і надбань Вишколів Хліборобської Молоді Войнилівщини. Виставу звиділо в тому і в двох найближчих днях коло 3.500 осіб та місцеві і позамісцеві школи. Дальшою програмою свята був фестин на площі Р. М., в програму якого входили вільноручні вправи дівчат, хлопців і дороcту з Войнилова, Студінки, Долпотова, Дуброви, Дубовиці та Сівки Войн. На особливу увагу заслуговує село Протеси, що хоч положене найдалі від Войнилова, прибуло на свято „С. Г." дуже гарно зорганізоване в числі 250 осіб, що є заслугою п. В. Федоляка. „День Сільського Господаря" у Войнилові показав великий зріст свідомости й організованости сіл Войнилівщини та залишив по собі гарний і бадьорий настрій.

Присутній.

Спорт.

УКРАЇНА — ЧОРНІ.

Реклямувати ці змагання зайва річ. Два грізні, рівнорядні противники з однаковими даними на осінне мистецтво Ліґи дають повну запоруку, що змагання будуть справді веселі й цікаві та стоятимуть на відповідньому рівні. Україна виступить у найсильнішім складі. Також Чорні змобілізували всі свої сили і мабуть виступлять уже в неділю із своїм найліпшим грачем, боронцем Хмельовським, якому саме знижено двомісячну дискваліфікацію на два тижні.

При цій нагоді ще раз пригадуємо в. м., кому слід, що Україна є господарем і відповідатиме за лад не тільки на грищі, але й на трибуні.

Початок змагань в год. 10.15 рано. В год. 12-ій грає Гасмонея з Чуваєм у рамках спільної імпрези.

Змагання відбудуться на Цитаделі. Члени України дістануть знижкові білети, якщо виказжуться членською леґітимацією.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

RYCERZYK NIEPOKALANEJ. Niepokalanów, październik 1936. R. IV. № 10.

PRZEGLĄD SPOŁECZNY, wrzesień 1936. R. X. № IX.

SLOVANSKY PREHLED, збірник для пізнання політичного, соціяльного і культурного життя словянських держав і народів. Прага 1936, ч. 7.

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри

Український Молодий Театр „Заграва" під арт. проводом В. Блавацького.
Калуш: „Камо грядеши?"
10. Х. Смерть Нерона.
Креховичі:
11. Х. Голгота
Долина: „Камо грядеши?
12. Х. Віниций і Лігія.
13. Х. Смерть Нерона.
14. Х. Голгота.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.
Тернопіль:
10. Х. Ніч
11. Х. Циганський барон.
Збараж:
12. Х. Циганський барон.
13. Х. Муж двох жінок.
14. Х. Лев в Абісинії.
15. Х. Ніжна теща.
16. Х. Інваліди.
17. Х. Вій.
Зі Збаража іде театр до Ковови і Бережан.

Великий Театр:
Субота, 10. Х. год. 8. веч. Премієра „Вуйні спазми", комедія Войт. Богуславського.
Неділя, 11. Х. год 3.30 попол. „Пані Блєсова; год. 8. веч. „На Личакові".
Понеділок, 12. Х. год. 8. веч. „Модні ...".

Цирк „Корона" (вул. Пелчинська).
Неділя, 11. жовтня дві вистави: в год. 4 попол. і 8.30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Болько й Долько" в Ад. ...
АТЛЯНТИК: „Відень танціє".
ВАНДА: „Жінки в його житті", „Жінки і отношення".
ҐРАЖИНА: „Малий моряк, „Бастер ...".
КАСИНО: „Маєрлінґ".
КОПЕРНИК: „Пастер".
МАРУСЕНЬКА: „Пастер".
МЕТРО: „Кохаю всі жінки" в Іваном Петровим.
МІРАЖ: „Бурлака з над Волги".
МУЗА: „Бродвей Бій" в Джітою Альпар.
ПАКС: „Генералова дочка" та кодіровий додаток.
ПАЛЯС: „Ядзя" зі Смосарською.
ПАН: „Пан Твардовський".
РАН: „Комедіянт" австрійська комедія.
СВІТ: „Чорна перла".
СТИЛЬОВЕ: „Кенігсмарк", ревія „З ... на устах".
ТОН: „Нові Тарзанові пригоди".
ПТАХА: „Небесні птахи" і ревія.
ХИМЕРА: „Гавайська квітка".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Канарійські острови".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО

Неділя, 11. жовтня 1936.

Відень (506,8) 11.45 Симф. концерт, 16.00 Квінтет ф-дур Брікнера, 18.00 Розр. концерт, 20.00 Літер. вечір, 22.30 Концерт на форт. і орх. ц-моль ч. 2. Рахманінова, **Брно** (325,4) 17.35 Нім. авд., у муз. частині „Орфей у пеклі" оп. Офенбаха, **Прага** (470,2) 8.30 Рел. музика. 9.10 Чеські нар. пісні, 10.15 Сальон. квартет, 12.00 Дзвони, **Париж** (1648) 13.00 Орг. ресіталь, 15.45 Симф. концерт, орх., арфа, 18.30 легка музика, 21.00 Театр Уяви, 21.45 „Шевальє сан пом" драм. легенда Варіота, **Білгород** (437,3) 11.00 Нар. пісні, 17.00 Сп. ресіталь, 17.20 Концерт, **Берлін** (356,7) 12.00 Музика, 20.00 Розр. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 9.00 Безжурний поранок, 11.30 Дві пісні Брамса й Вольфа, хори, орх., 14.30 Музика з держави інків, пісні та твори на смич. квартет, 20.15 „Барвний світ оперетки" мельодії з оперетог, **Мінхен** (405,4) 13.00 Популярна музика, 17.00 Вок. турнір, 18.00 Нові Вольфові пісні, Газе барит., 20.00 Вес. авд., **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт оп. орх., 15.15 Сальон. музика, 17.00 Циг. музика; 18.30 Флет, 19.20 Два форт., **Мілано** (368,6) 12.20 Камер. музика, 13.00 Вок. авд., 20.40 Орх. концерт, **Рим** (420,8) 12.20 Камер. музика. 13.00 Вок. концерт, 16.45 Концерт нар. музики, 20.40 „Ріголето" оп. Верді.

Понеділок, 12. жовтня 1936.

Відень (506,8) 12.20 Розр. концерт, 17.35 Концерт солістів, спів, форт., 21.00 Симфонія А-дур ч. 6. Брікнера, **Кошиці** (259,1) 17.25 Діточі дуети, **Мор. Острава** (269,5) 17.35 Спів, **Прага** (470,2) 15.00 Фібіхова соната д-дур на скр. і форт., 21.00 Концерт, 22.15 Спів, **Париж** (1648) 12.00 Музика, 18.30 Концерт, 21.45 Камер. музика, **Білгород** (437,3) 13.15 Нар. пісні, 20.00 Опера, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 19.15 Солісти, 20.10 З оперетoк Суппе, 21.00 „Жовтий їздець" авд. із Джінгісханового життя з муз. ілюстр., **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Молодь співає, **Мінхен** (405,4) 16.30 Соната на скр. і форт. ц-моль Ґріґа, 17.00 Хор, **Будапешт** (549,5) 12.00 Дзвони, 12.05 Симфон. концерт, 13.30 Спів, 17.30 Концерт хору, 18.40 Циг. музика, 21.00 Брікнерівський концерт, **Мілано** (368,6) 11.30, 19.00 Легка музика, 20.40 „Кара міа" оп. Пієтрія, **Рим** (420,8) 13.10 Легка музика. 17.15 Розр. музика, 20.40 Скр., форт.

Вівторок, 13. жовтня 1936.

Відень (506,8) 14.00 Бранденбурський концерт, 17.15 Соната на альтівку та форт. Дресля, 17.40 Концерт Г-дур на гамбу та смичк. квінтет Гравна, **Братислава** (298,8) 16.10 Мадярські романи, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 17.30 Пісні славянських народів, 18.10 Пісні й дуети, 19.10 Концерт, 19.55 Весняне проміння — Фібіхові пісні, 22.20 Славні смич. квартети, **Париж** (1648) 12.00, 13.15 Легка музика, 18.30 19.30 Концерт, 22.15 „Міс Кейкгет" оп. фр. Перді та Пера Шаньон, **Білгород** (437,3) 12.00 Нар. пісні, 17.20 Рос. нар. мотиви, 20.00 Симф. концерт, **Берлін** (356,7) 16.30 Весела муз. авд. (сопр., альт. і віол.). 19.15 Камер. музика, 20.10 Концерт квартету, 21.00 Розр. концерт, муз., спів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00. 16.00 Музика, 15.45 Співає Веніямин Джіґлі, 18.00 **Українські пісні відсп. Г. Ердман сопран, Г. фон Кампенгавзен баритон** 22.30 Музика, **Мінхен** (405,4) 11.00 Музика для села, 16.50 Концерт, 20.00 „Севільський цирульник" оп. Россіні, **Будапешт** (549,5) 12.05, 21.55 Циг. музика, 18.50 Форт. ресіталь. 20.00 Сальон. музика, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 17.15 Сопран, скрипка, „Ріголето" оп. Верді, **Рим** (420,8) 13.10 Орх. концерт, 17.15 Камер. концерт, скрипка, спів, 22.00 Орх. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 11. жовтня 1936.

8.00 Сигнал часу, 8.03 Для села: Хліборобська газетка. Музика з гр. пл., Наші ліси й охорона природи, 8.40 Штравс І.: Попурі з улюблених вальсів, гр. пл., 8.45 Програма на нині, 8.50 Ранішній денник, 10.30 Оп. фрагменти у вик. симф. орх., гр. п., 11.25 Концерт берлінського хору солістів, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симф. поранок у вик. орх., форт.; у перерві ок. год. 13.00 Льоґіка кінового репертуару, 14.00 Репортаж із життя, 14.30 Концерт солістів (Ір. Гералтовська, сопр., форт., віольонч). 15.30 Для села: Журa господині за здоровля села, Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Рекламовий концерт, 16.15 Хвилина маршів, гр. пл., 16.30 Фрагмент із Кальдеронової драми: „Чистилище св. Патрика", 17.00 Півтора рок при мікрофоні, орх.; у перерві: Актуальна гутірка, 19.00 Літер. сезон почався, 19.15, 20.00 Мішаний концерт (Марія Блажинська сопр., віольонч., форт., 19.45 Літературні хвилини, 20.20, 20.21, 20.30 Спортові вістки, 20.40 П...н. огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 Концерт орх., 22.10 Камер. концерт, 22.40 Танкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Понеділок, 12. жовтня 1936.

6.30 Ранішня авд., Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 11.30 „В осінню ніч на небі" гутірка для ст. дітей; Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Сучасна фр. музика з гр. пл., 12.40 Про деякі виховні труднощі: Впертість, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 15.55 Про Червоний Хрест, 16.00 Легка музика з гр. пл., 16.15 Новий правопис: Практичні вказівки, 16.30 Концерт орх. мандоліністів, 17.05 Направа Річипосполитої у XVI. ст., 17.20 Ф. Крайслер: Квартет а-моль у вик. смичк. квартету, 17.50 Ведмеді плачуть наче діти, 18.00, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Лістові транскрипції, з гр. пл., **18.40 „Віз Мельпомени" виг. д-р Мих. Рудницький,** 18.50 Чи хліборобство мається краще, 19.30 Сп. ресіталь Ванди Ресслер-Стоковської, 20.00 Танці у вик. орх., 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 „Пані збиває пана" авд. М. Ясножевської-Павліковської, 21.30 Пісня у муз. драмі Р. Вагнера, гр. пл., 22.00 Симф. концерт у вик. орх., форт., у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 13. жовтня 1936.

6.30 Ранішня авд., 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для мол. дітей „Як межит по світі мандрував", 11.51 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх., 12.45 Хліборобська торговля і роля війська, як найбільшого споживача в краю, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Тостієва хвилина, з гр. пл., 15.50 Для дітей: Із закац. спогадів, 16.00 „Манон Леско" Пучіні з гр. пл., 16.15 Скринька П. К.О., 16.30 Концерт сальон. квартету, 17.00 Відчит: Домашня помічниця, 17.15 Менуети й гавоти, гр. пл., 17.50 Реформа гостинности, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 „Вісім гарних казочок" (орхестра) з гр. пл., 18.35 Юрій Ліберт і Ів. Заградник, поети смутку, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Робітник-машина, чи співробітник-людина, 19.20 Сп. ресіталь Анне Анті в супр. форт. (фінл. пісні), 20.00 Гутірка музика зі слухачем радія, 20.15 Концерт орх.; у перерві в год 20.45 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 21.30 Скрипк. ресіталь у супр. форт., 22.00 Р. Вагнер, укл. Стоковського: Симф парафраза з „Трістана й Ізольди" гр. пл., 22.30 Чвертьгодина Норвідових поезій, 22.45 Концерт Нар. капелі; у перерві в год. 22.55 Ост. вістки

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.68—89.25, Дол. американські 5.31.50 — 5.28.50 Доляри кан. 5.30.50 — 5.27.50, Фльор. гол. 283.05 — 281.35. Франки фр. 24.91 — 24.77, Франки швайцарські 122.70—121.90, Фунти анґл. 26.13 — 25.97, Ґульд. данц. 100.20 — 99.80, Корони данські 116.59—115.75. Корони норв. 131.28—130.30, Кор. шв. 134.73 — 133.75. Марки фінл. 11.52—11.30, Марки нім. 136 — 130, Шил. австр. 99—98. Марки нім срібні 147—141.

Акції.

Банк Польський 109, 109.50, Цукор 29.25, 28.25. 28.50, Лільпоп 14.75, Моджеїв 6.50, Островець 32, Стараховичі 36.25, 36, Габербуш 40.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 64.50, серії 79, 2. ем. 65.25 серії 80, 5 конв. 52, 52.50, 6 дол. 74.50, 4 прем. дол. 49, 7 стаб. 50.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 48—50, 4 прц. Л. З. Бк Г. 39—41. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 41—44, 4 прц. ТКЗ. 38.50—40, 4 і пів прц. ГТК ... 40.50 — 43, 4 і пів прц. БК. 62.50—65, 4 прц. БГК. 61.50—65.

Долярівка 45.50—48, 3 інвест. 1. ем. 62—64, 2. ем. 63—65.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 10. жовтня н. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. і без опакування	2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.40 „
1 л. молока	0.14 „
1 к. яєць	3.80 „

Тенденція на масло, молоко та на яйця сильна.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 10. Х. н. р. платив своїм доставцям за 1 кг живої птиці, льоко подвіря птахо-мясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курки 1. кл., товсті, без остріг, щойно від 1.70 кг. вгору	1.05 зол.
Курята 1. кл. біло й жовтоніжки щойно від 0.80 кг. вгору	0.85 „
Качки товщеві 1. кл. щойно від 1.80 кгр. вгору	1.00 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймається.

Подяка.

Д. 20. вересня 1936 р. забрала нам невблагана смерть нашого найдорожчого Сина бл. п. мгра **Ярослава Бохенського**, начальника відділу „Орбісу“ в Катовицях, полишаючи нам безмежний жаль і вічний біль по нашій найдорожчій втраті.

В тім тяжкім горі зазнали ми стільки співчуття і потіхи від наших Найближчих і Знайомих, що принаймеише цією дорогою хочемо Їм подякувати за Їх поміч і зусилля облегшити нам наші терпіння.

Передовсім дякуємо Вп. П. Боліновським, що в тій тяжкій для нас хвилині виявили нам стільки серця і з повною посвятою занялися похоронами і виручили нас в цілости у всіх чинностях з ними звязаними.

Дальше дякуємо о. Кап. і Дир. Дзеровичеві, о. Сов. і Пар. Боліновському, о. проф. Коцельському і о. Швидкому за відправу похоронів і проводи Покійного на місце вічного спочинку, а о. Кап. Дзеровичеві зокрема за провід у похоронах і за красномовні надгробні слова, якими в повним відчуттям нашого горя попрощав Покійного.

Відтак дякуємо церковному Хорові і його Диригентові П. Дир. Красноперi за гарний спів підчас похоронів, а Вел. СС. Служебницям за прибрання домовини.

Вкінці складаємо сердечну подяку всім тим, що зложили нам усні або письмені вислови співчуття у нашому нещастю і що склали цвіти на домовину нашого найдорожчого Сина.

Окрему подяку складаємо Начальній Дирекції П. Б. П. „Орбіс“ і Товаришам Покійного за те, що взяли на себе труд спровадити тлінні останки Сина з Варни, за прислані нам вислови співчуття, за сердечні і повні признання спогади про нашого Сина в часописах „Газета Польська“, „Курієр Поранни“, „Час“; „Вядомосці Туристичне“ і „Туристика“ і за участь в похороні в Збаражі.

Збараж, дня 7. жовтня 1936.

Д-р Стефан і Стефанія Бохенські батьки з рідною.

ОПОВІСТКИ.

Добродіїв, що одержали збіркові листи на будову Сирітського Захисту в Тернополі, просимо перевести збірку негайно, а зібрані жертви разом з листами звернути, бо дозвіл на збірку важний до кінця 1936 р. — Виділ.

Вп. Мирослава і д-р Михайло Хаврони зложили зол. 20.— на будову Народнього Дому в Перемишлянах — замісць вінка на могилу бл. п. Теодора Бориса, упр. школи в Боршеві п. Перемишляни. За цей дар складає щиру подяку Жертводавцям **Комітет будови.** 2670

НАУКА

ФРАНЦУСЬКОГО приготовляє до W. S. H. Z. уділяє конверсації, корепетиції дипльомована. Цлова 12. мешкання 7. I. поверх. (Перша бічна Пекарської). 1—1

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

МОЛОДИЙ адвокат ожениться з гарною і богатою панною. Зголошення зі знимкою до Адміністрації „Діла“ під „Ідеал“. 2856 1—1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ШУКАЄМО фахівців з ділянок: споживчої торговлі, торговлі залізом і кухонною посудою і дрогерійними товарами. Письменні зголошення з поданням життепису і поруки до кооп. „Кома“ Львів, Б. Гловацького 23. 1/50 1—2

АГЕНТИ до продажі кас та ріжних знарядів потрібні. Lublin, skrytka 175. 2801 7—20

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант із правом заступства, совісний, потрібний до канцелярії на провінції. Оферти з поданням умов слати до Адміністрації „Діла“ під „Адвокат“. 2835 3—3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

УРЯДНИК СКАРБ. II. кат. шукає заняття хоча би безплатно, відповідно до інституції. Зголошення до 15. 10. під „Емерит“ до Адмін. „Діла“. 2842 ?—3

КУПНО-ПРОДАЖА

ДБАЙ про культуру мешкання. Гарні моделі фіранок, накидки, таблети від найдешевших до найвибагливіших зв. безцін — Фрайліх, Сикстуська 21. 2679 6-?

МАШИНИ до писання українсько-польські „Адлер“ 11. зол. 400.—, „Адлер“ 17, зол. 550.— продасть: „Машинопол“, — Львів, Сикстуська 9. 2852 3—3

МЕШКАННЯ

СИКСТУСЬКА 14. Дві кімнати на бюро, робітню до винайму. 1/56 1—1

МЕШКАННЯ НА СЕЛІ. У Ваньовичах коло Самбора стація зал. в місці — два покої і кухня до віднайму. Ол. Борковська Ваньовичі п. Самбір. 2863 1—1

ПОКІЙ кавалерський винайму від 15. Х. або 1. XI.: вул. Бойки 26/12. 2864

РІЖНІ

ВЗОРИ до гафтів найновіші відбиває, продає готові. Пасаж Феллерів 2. 2714 5—5

ОТСИМ повідомляю П. Т. давних відборців, що після довшої перерви, **відкрив я варстат електромеханічний, АЛЕКСАНДЕР ЖАРСЬКИЙ, у Львові, вул. Коперника шістнадцять** і переводжу всякі направи з обсягу електротехніки, солідно, скоро і недорого. 2779 3—3

ЗА 1 ЗОЛ. переробляє капелюхи жіночі і мужеські: **Коперника 26, подвіря.** 2798 4-10

ПЕРЕРІБКИ КОВДЕР 2.50 у ДУБСА. Сикстуська 6. 2718 9—10

МАШИНИ писальні з українськими і польськими черенками оказійно продає Михальський, Львів, Фредра сім. 2—6

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську міняємо на наймодніші бельські матеріяли. **ТЕЛЕФОН 270-25.** 2850 3—3

ОЧИЩАЮ суфіти, стіни на сухо, чищу стружками підлоги, дезинфекцію переводжу успішно. Францішок Зайдель, Лindого 7. 2866 1—2

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . .	зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ „ на першій сторінці .	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	. . . зол. ...
„ „	1/2	. . . ...
„ „	1/4	. . . ...
„ „	1/8	. . . ...

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, ...